Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 114 (13909) | 1975 оной майн 16, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

АРАДАЙ УРАН ГАРТАН

ран гартайшуул, алташа, мүнгэшэ дархашуул, тэ- бүтээһэн угалза, хэрэгсэл тухай үниинһөө хойшо жэ. Арад зоной уран гартайшуулай бэлиг шадаба- саашадань хүгжөөхэ, тэрээндэ саг үргэлжын анхарал хуулха хэрэг тухай парти, правительствамнай тус- тогтоол, шиндхэбэринүүдые гаргана.

ПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «Арадай уран бүтээлэй бэри тухай» тогтоол уран зураашадые, шэмэглэн одые, арадай уран гартайшуулые ехэтэ баясуулба. ай уран бэлигтэйшүүлдэ, нарин дархашуулда ехэ ан- хандуулжа, тэдэнэй бэлиг шадабарине хүгжөөхэ тэрэ тогтоол соо дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ.

раад ороной урашуул, алташа, мүнгэшэ, түмэршэ шуул тухай үниинһөө хойшо мэдээжэ. Тинхэдэ Бай- адарайородуудай, эвенкнүүдэй уран бэлиг нилээд һан.

адай энэ искусство хадаа Совет засагай жэлнүүдтэ ар ехэ хүгжэлтэеэ абаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, дархан Зоригтуевай бүтээһэн мүнгэн зүүдхэл, ху- гааһан болон хайрсагхан 1937 ондо Париж хотодо он Бүхэдэлхэйн выставкэ дээрэ үндэр сэгнэлтэдэ һэн.

ряадай АССР-эй арадай уран зурааша С. Санжиев, бшинов, Д-Н. Цыденов, С. Базаров, дархашуул Д. кова, Д. Бадмаев, Д-Н. Нимаев, Р. Нохоров болон ай бүтээһэн зүүдхэл, хутага, гааһан ба ондоошье нүүд ганса манай республика дотор бэшэ, бүхы орон эдээжэ болонхой. Тэдэнэй бүтээлнүүд зональна, бү- хин, бүхэсоюзна выставкэнүүдтэ табигдаһан байха Дархан Д-Н. Нимаевай хэһэн мүнгэн хутага Бүхэ- йн выставкэдэ Монреаль хотодо табигдаа һэн.

адай уран гартайшуулай искусствые саашадань хүг- тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые Буряадай уран шадай холбоондо зүбшэн хэлсэлгэ болоо. Хүн зон- һөө мэдэгдээгүй урашуулые олохо, тэдэниие дэмжэ- үтэлбэрилхэ талаар республикын Уран зураашадай он бага бэшэ ажал хүдэлмэри хэжэ байнхай. Модон, зэд дээрэ һиилэхэ, шабараар бүтээлнүүдые хэхэ айшуулай секци нээгдэнхэй. Мүнөө дээрээ энэ сек- 23 хүн хабаадана.

эн жэлэй урда тээ Улаан-Үдэ хотодо уран бүтээл- эй фабрика нээгдээ һэн. Энэ фабрикын хүдэлмэри- д мүнгэн, зэд дээрэ сохижо хэһэн бүтээлнүүдые, мо- ээрэ һиилүүрнүүдые, шабар хэрэгсэл, гоёолто, угал- дые гаргана. Түмэр дээрэ сохижо бүтээгдэһэн зүйл- е гаргаха хэрэгтэ Никольск тосхоной мастерской- нүүд һургагдана.

ы тиибэшье Улаан-Үдэ хотын уран бүтээл-бэлэгэй кын ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон. Тэ- гаргаһан продукциин олонхинь уран һайханай та- бирагүй, үзэмжэ муутай байха юм. Фабрикын кол- гоёолто, бэлэг болгон бариха зүйлнүүдые олоор ргахаяа оролдоод, уран һайханайнь, шанарайнь та- дта анхаралаа багаар хандуулна. Тиимэһээ тэдэнэр бүдөөр эхэнэрнүүдэй хубсаһа, эрэшүүлэй галстук оёжо, түсэбөө дүүргэхые оролдоно. Фабрикын уран ай соведтэ нэгэшье уран зурааша, һиилүүршэн, искусство шэнжэлэгшын үгы байһаниие халагла- Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, фабрика Уран зурааша- олбоон хоёрой хоорондо холбоо харилсаанай һула ниинь болоно бшуу.

һөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ, удхаараа социалис, тү- гаараа национальна, ёһотой уран бүтээл хэхын радай аман зохёол, гоёолто, угалза һиилүүр, уран шудалха, тэдэниие гүнзэгытөөр мэдэхэ хэрэгтэй бо- бшуу.

н, мүнгөөр дарха хэдэг, түмэр, модон дээрэ һиилэ- ран шадабарида залуушуулые һургаха, тэдэнэй бэли- үгжөөхэ шухала байна. Мүнгэн аяга, гүсэ, домбо этые бүтээжэ, хүн зоной дунда тараабал, ехэ ураг- , урматайгаар худалдагдан абтахань хэндэшье мэ-

ар, модоной үндэһөөр элдэб ангуудай дүрсэ, ша- бодо, хүбүүдые дархалдаг урашуул бии. Богонёор дэ, арад зоной дунда янза бүриин урашуул дайрал- ха юм.

ай уран бүтээлэй үйлэдбэриие үргэнөөр хүгжөө- ог хадаа хүн зоной ажаһуудалай улам саашадаа ралгада, гэр бараа, ордон байшангуудые шэмэглэл- нэ удха шанартай болоно.

гтэй залуушуулые уран бүтээлдэ һургаха, аха йнь, эсэгэнэрэйнь баян дүй дүршэлые дамжуулан тухай КПСС-эй ЦК-гай тэрэ тогтоол соо эли то- бшээтэй. Тиимэһээ Улаан-Үдэ хотын Железнодо- райондохи хүүгэдэй уран зурагай һургуулиие хэ, уран бүтээлэй хэшээлнүүдые олошоруулха байна бшуу.

н дархашуулай олонхинь хүдөө нютагуудта ажаһуу- эдэнэй зариманиинь зэр зэмсэгээр, дарха, ура хэхэ үүдээр дуталдана. Тиимэһээ республикын уран зу- адай холбооной правлени тэдэ нүхэдтэй холбоо бари- бэхижүүлжэ, тэдээндэ туһалха зэргэтэй. Аймагууд- хүүгэдэй уран зурагай һургуулинуудта тэдэниие асараад, уулзалгануудые үнгэргэхэдэ, урашуулай нүүдые хүүгэдтэ харуулхада ехэ туһатай бай- юм.

ай уран бүтээлэй үйлэдбэриин зүйлнүүдые улам ээр, гоёор, зохидоор, олоор гаргаха зуураа, тэдэ- худалдаха эмхинүүд тухай мартажа болохогүй. Үдэ хотодо иимэ уран бүтээл, бэлэг сэлэгэй томо нээхээр болоо гэжэ мэргэжэлтэд, уран зураа- искусствада дуратайшуул тоолоно. Улаан-Үдэ хото- уран бүтээл-бэлэгэй фабрикын гаргадаг нүүдые олон янзын, һайн шанартай болгохо шухала. публикын Уран зураашадай холбооной правлени, над, дархашуул арадай уран гоё бүтээлнүүдые улам ээжэ, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бодото дээрэнь эхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулха зэргэтэй.

Түгэсхэхы жэлэй ГАБШАГАЙ АЛХАМ

ТАРЯА, ХАРТААБХА ТАРИЖА ДҮҮРГЭЭБДИ

Нэгэ дулааржа, нэгэ хүйтэржэ, заримандаа саһа оро жо байһан, тогтуурингүйшэг уларилтай хабар болоошье һаань, манай колхозой таряашад, механизаторнууд эмхитэй һайнаар, эршэмтэйгээр ажаллан, эртынгээ ороохо тарилгые богони болзорто дүүргэжэ шадаа.

Бүхыдөө 5 мянга шахуу гектарта шэниисэ, хара таряан, ешмээн гол түлэб хүдэлмэриин арбан үдэр соо таригдажа дүүрээ. Ингээд мэнэ һаяар үлэһэн 1700 гектар обёосоо таряжа эхилхэмнай.

Эдэ үдэрнүүдтэ хартаабха, кукуруза, куузику тариха хүдэлмэри баһал түлэг дундаа ябажа байна. Үсэгэлдэр һүүлшын хэдэн гектар хартаабха тарижа, энэ ургамалые хамга 65 гектарта хүдэлмэриин табан хоног соо дүүргээбди. Энээнэйнгээ 20 гектарыень түрүүн бураздаагаар үһа табижа ундалуулаад, хүрьһыень тэгшэлэн нягтаруулаад таряабди. Мүнөө хартаабхашаднай тарилгаяа дүүргэмсээрээ, газараа борнойлжо, дээрэхи буртаг үбһыень сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэнэ.

Байгша ондо манай түрүү хартаабхашан А. Н. Березкин бүхы 30 гектар газарайнгаа га бүхэнһөө 125 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха зорилготой. Нёдондо тэрэ гектарай 122 центнер хартаабха хуряагаа һэн.

Энэ үдэрһөө эхилжэ колхозой кукурузашад үрэһөө тарижа захалба. Ажахы дотороо эгээл түрүүлэн Г. Н. Дампилов, А. В. Спиридонов гэгшэд сеялкэнүүдээ шэрэжэ, тарялан дээрэ гараа. Мүнөө жэлдэ нүхэр Дампилов 150 гектарта кукуруза ургуулха юм. Тэрэнэйнь 90 гектарынь уһалагдадаг газар. Колхоз бүхыдөө 670 гектарта кукуруза ургуулха байна. Энэ газарта үбэлдөө, хабартаа горитой шэбхэ зөөгдөө, минеральна утэгжүүлгэшье ехээр оруулагдаа һэн.

Табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ ороохо таряанай, бусадшье ургамалнуудай һайн ургаса абахын тула манай механизаторнууд тарялан дээрэхи бүхы хүдэлмэреэ һайн шанартайгаар, богони болзорто дүүргэхээр эрмэлзэнэ.

И. АГАФОНОВ,
Хяагтын аймагай «Родина» колхозой түрүүлэгшэ.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Энэ жэлдэ манай «Прибайкалец» колхоздо 340 гектарта хартаабха таригдаха юм. Эртынгээ таряа тарижа дүүргэһээр лэ бригада, звенонууд хартаабха тариха газараа хахалаад, майн 14-һөө энэ ургамалаа тарижа эхилбэ. Мүнөө хартаабха таридаг арбаад агрегат хүдэлнэ.

Илангаяа Коменско, Эрхилигэй отделенинүүдэй хартаабхашад Н. Седунов, Ф. Усольцев гэгшэдэй даадаг звенонууд тарижа эхилһэн түрүүшын үдэрһөө һайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр майн 22 болотор гэхэ гү, али хартаабхаяа түргэнөөр, шанартайгаар тарижа дүүргээд, байгша ондо гектарай 110 центнерһээ бага бэшэ ургаса абаха зорилготой. Эдэ звенонууд газараа һайнаар үтэгжүүлээ. Гектар бүхэндэ дунда зэргээр 30—40 тонно шэбхэ оруулаа. Ингээд хартаабхын эшын гарахада нэмэлтэ тэжээл оруулха юм.

Г. ОРЛОВ,
колхозой главна экономист.
Прибайкалиин аймаг.

ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРАДА

Байгша ондо үбһэ ногооной, таряанай үндэр ургаса хуряахын тула тарялан, сабшалангай урэжэл һайжаруулха гэжэ соносхогдоһон габшагай хоёр һарын үсөөншэг хоног үлэбэ. Үнгэрһэн хугасаа соо Хүрбын совхозой ажалшад горитойхон ажал хэһэн байна. Тус совхозой Могой гэжэ газарта залуу луговод Нанзат Цыбиковэй звено хүдэлнэ. Энэ звеногойхид һургааг отолжо, сабшалангаа хорёолжо эхилээ. Мүн лэ машина, тракторнуудаараа сабшалан дээрэ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр гаргана. Комсомол-залуушуул С. Нимаев, С. Будаев гэгшэд хабарай энэ шухала ажалда һайнаар хүдэлжэ, бэшэндээ үльгэр жэшээ харуулна. М. Чебунин, К. Батомункуев, һаяла гэжэ газарта һургааг элбэгээр бэлдэжэ, хашаа хүреэлэлгэ таһалдуулнагүй.

Нигэжэ Хүрбын совхозой таряашад хабарай хүдэлмэри эршэтэйгээр, эдэбхитэйгээр ябуулжа байнхай.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
Хоринн аймаг.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ХАРЮУ

Мал ажалые ашаг үрэтэйгөөр эрхилэлгэдэ, продукциин дээшэлүүлгэдэ механизаторнууд тон ехэ үүргэ дүүргэнэ. Аймаг дотор механизаторнуудай хүсөөр элдэб шухала хүдэлмэри бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, механизаторнууд шэнэ газар элдүүрилжэ, тэжээлэй ургамалнуудые тарина. Сабшалан, бэлшээринүүдэй ургасые дээшэлүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Аймаг дотор хэдэхэн жэлэй туршада 2200-гаад гектар шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тэжээлэй элдэб ургамалнууд таригдадаг болонхой. Жэл бүри тракторнууд болон хүдөө ажахын бусад техникын тоо улам олошорно. Жэлэй дүрбэн сагта аймагай механизаторнууд фермэ гүүртэ, отарануудаар үбһэ тэжээл, түлеэ, уһа зөөдэг, наг шэбхэ сабшалан, полинуудта гаргадаг, барилгын модо бэлэдхэдэг гээшэ.

Аймаг дотор апрелиин 15-һаа сабшалан, полинуудай ургаса һайжаруулха габшагай 2 һара соносхогдонхой. Энэ хэрэгтэ механизаторнуудай хэхэ ажал гол һуури эзэлнэ.

Аймаг соогоо суутай болоһон механизаторнууд С. Л. Дугаров, Н. Ц. Пронтеев, В. Д. Ошоров, Б. Д. Ухеев болон бусад ажалай үльгэр жэшээ харуулан ажалладаг, даалгагдаһан хэрэгтээ үнэн сэхээр, харюусалгатайгаар хандадаг юм.

Мүнөө үедэ аймагай механизаторнууд хабарай тарилгые һайн шанартайгаар, богони болзорто дүүргэхэ зорилготойгоор ажаллажа байна.

Ц. ЦЫБДЕНОВ.
Ахын аймаг.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРОЙ 20 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Хани барисаан, хани харилсаан, харилсан туһалалсалга тухай Варшавска договорой баталагдаһаар 20 жэл гүйсэбэ.

Энэ гайхамшагта ойдо Москвагай ажалшадай, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй баярай суглаан зорюулагдаа. Суглаан майн 14-дэ Союзуудай байшангай Колонно зал соо болоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр Советскэ Союзай Маршал **А. А. Гречко,** КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр **А. А. Громыко,** КПСС-эй ЦК-гай секретарь **К. Ф. Катушев,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо **М. А. Яснов,** Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша Советскэ Союзай маршал **И. И. Якубовский,** СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **М. А. Лесечко,** СССР-эй министрнүүд, сэрэгэй элитэ начальнигууд, ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд, дайнай ба ажалай ветеранууд президиумдэ һууба.

Мүн суглаанай президиумдэ Болгариин Арадай Республикын, Венгриин Арадай Республикын, Германиин Демократическа Республикын, Польшын Арадай Республикын, Румыниин Социалис Республикын, Чехословакиин Социалис Республикын, Кубын Республикын, Монголой Арадай Республикын дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшод, социалис оронуудай сэрэгэй атташенүүд байлсаа.

КПСС-эй МГК-гай секретарь **Р. Ф. Деменьтьева** суглаа нээгээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр **А. А. Громыко** элидхэл хээ. (3-дахи хуудаһанда уншагты). Элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар угтагдаа.

СССР-эй оборонын министрэй орлогшо Советскэ Союзай маршал **К. С. Москаленко,** Москвагай час хэдэг хоёрдохи заводой хабсаргагша Социалис Ажалай Герой **А. М. Похмельнова,** СССР-эй Наукануудай академиин академик Социалис Ажалай Герой **Н. Г. Басов** суглаан дээрэ үгэ хэлээ.

А. Н. КОСЫГИНАЙ ЛИВИ ОШООД БАЙҺАН ТУХАЙ

ТРИПОЛИ. (ТАСС-ай тусхай корр.). Хани ёһоной албанай хэрэгээр ЛАР-та ошоод байһан КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин хэмжээгээрээ ороной хоёрдохи хото болохо Бенгазида хүрэбэ. Совет делегациин гэшүүд, Ливиин гүрэнэй ажал ябуулагшад тэрэниие үдэшэн ябалсаа. А. Н. Косыгин хото соогуур ябажа хараад, удаань Джебель Аль-Ахдар гэжэ гүрэнэй хүдөө ажахын ехэ бүлэг барилгануудай нэгэндэ хүрэһэн байна. ЛАР-ай Революционно командованиин Соведэй табиһан «Ногоон революци» гэдэг программын, республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ арбан жэлэй түсэбэй үндэһөөр энэ баригдана. Хори гаран иимэ бүлэг барилга ЛАР-та хэгдэжэ байнхай.

А. Н. Косыгин ба тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд Эль-Мардж хотодохи Гамаль Абдель Насерэй нэрэмжэтэ дунда һургуулида хүрэбэ. Ливиин олониитын түлөөлэгшэд, Джебель Аль-Ахдар гэжэ хүдөө ажахын бүлэг барилгын ажалшад актова зал соо сугларһан байгаа.

Нютагай «арадай комитедэй» түрүүлэгшэ доктор Шаиб Абдель Ванисай амаршалгын үгэдэ харюусан А. Н. Косыгин совет арадай, СССР-эй правительствын, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үмэнэһөө барилгын бүлэг ажалшадта, Ливиин арадта, СРК-да, ЛАР-ай правительствада аха дүүгэй амаршалга хүргөөд, шэнэ байдал байгуулгада саашадаа амжалтануудые туйлахыень хүсэбэ.

Совет делегациин ЛАР-ай хүтэлбэрилэгшэдтэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд аша үрэ ехэтэй, амжалтатай байгаа гээд А. Н. Косыгин тэмдэглээ.

Бенгази хотодо ошоод байха үедөө А. Н. Косыгин Италиин колонизаторнуудтай Ливиин арадай тэмсэлэй үеэр баатарай үхэлөөр унаһан Ливиин национальна герой Омар Аль-Мухтарай мавзолейдэ венок табиһан байна. Венок табиха үедэнь СССР-эй, ЛАР-ай Гүрэнэй гимнүүд гүйсэдхэгдөө. А. Н. Косыгин хүндэтэ хүнүүдэй дэбтэртэ тэмдэглэл хэбэ.

А. Н. Косыгинай хото соогуур ябахадань, Бенгазиин хүн зон халуун дулаанаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

А. Н. Косыгин ба тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд үдэшэлэн Триполидэ бусажа ерэһэн байна.

А. Н. Косыгин М. Каддафитай уулзаба

ТРИПОЛИ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, Ливиин Араб Республикын Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшэ Муамар Каддафиин хоорондо майн 13-да уулзалга болобо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Советскэ Союзай, Ливиин хоорондо ашаа үрэ ехэтэй харилсаан тогтоод, хүгжэжэ байна гэжэ хани барисаанай оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ хоёр тала тэмдэглээ. Эб найрамдал, национальна бэеэ дааһан байдал ба социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэ бэхижүүлхэ хэрэгтэ хоёр ороной арадуудай ашаа туһада энэ харилсаан хүгжэжэ байна.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалтай дашарамдуулан, булимтаран эзэмдэһэн Араб бүхы газар нютагуудаа Израилиин бүрин сүлөөлөөд, Палестинын араб арадай үндэһэн национальна эрхэнүүдые хангаад байгаа һаань, энэ райондохи шахардуу байдал һуларуулагдажа, оршон байдал һайжарха байна гээд тэмдэглэгдээ.

Совет талаһаа — Белоруссиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Я. Киселев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын туһалагша Б. Т. Бацанов;

Ливиин талаһаа — СРК-гай гэшүүн, ЛАР-ай Премьер-Министр А. С. Джеллуд, СРК-гай гэшүүн, ЛАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай начальник А. Б. Ю. Джабер уулзалгада хабаадаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

СССР-эй ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКЭ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МАСТЕРНУУДЫЕ ШАГНАХА ТУХАЙ

Ажалдаа үндэр дүнгүүдые туйлаһанайнь, нэгэ предприяти, организацида олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө шагнаха:

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

Галушевская Галина Алексеевнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой изолировщица.

Филиппов Юрий Покровичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой слесарь-хабсаргагша.

Чебунин Лазарь Корнеевичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой токарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1975 оной апрелиин 22.

ҮГЭН ҺАНАЛТАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА

ДАЙ КАНДИДАДУУД БҮРИДХЭЛДЭ АБТАЖА БАЙНА

уулиин окружной ко- уудай суглаанууд нэ- алтай байлгын оршон а бүхы орон дотор- эржэ, союзна респуб- дай Верховно Сове- депутадта кандида- бүридхэлдэ абажа

авль хотын Ленин- һунгуулиин округой иин окружной ко- КПСС-эй ЦК-гай По- гой гэшүүндэ канди- СССР-эй культурын Петр Нилович Де- энэ округһоо Р-эй Верховно Сове- путадта кандидадаар дэ абаба.

хотын Ленинскэ иин округой һунгуу- окружной комиссиин боложо, КПСС-эй Политбюрогой гэ- кандидат, Белорус- ИП-гэй ЦК-гай нэгэдэ- етарь Петр Мироно- шеровые тус округ- Белоруссиин ССР-эй но Соведэй депутад- дадаар бүридхэлдэ тогтоогоо.

хотын Заводской иин округой һунгуу- окружной комиссиин дээрэ КПСС-эй ЦК- итбюрогой гэшүүндэ , КПСС-эй ЦК-гай рь Борис Николае- номаревые Россин Федерациин засагай дээдын зургаанай депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые шиидхэбэ.

Андижанска областиин **Пахтаабадска** һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комиссиин суглаан боложо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Узбекистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Шараф Рашидович Рашидовые** энэ округһоо Узбегэй ССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаһан байна.

Ленинградска областиин **Ломоносовско** һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь **Григорий Васильевич Романовые** РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые нэгэн һаналтайгаар тогтоогоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **Михаил Сергеевич Соломенцев** Челябинска областиин **Миасска** һунгуулиин округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

Владимирска областиин **Ковровско** һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Дмитрий Фёдорович Устиновые** РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые бүгэдын дуугаар шиидхэһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Владимир Иванович Долгих Новолипецкэ** һунгуулиин округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абтаба.

Московско областиин **Подольско Городской** һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комиссиин суглаан боложо, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Иван Васильевич Капитоновые** энэ округһоо Россин Федерациин засагай дээдын зургаанай депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые тогтоогоо.

Воронежско областиин **Георгиу-Дежскэ** һунгуулиин округой һунгуулиин окружной комисси КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Константин Федорович Катушевые** энэ округһоо республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абахые шиидхэбэ.

(ТАСС).

Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай соёлой байшанда Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй таряашад, Улаан-Үдын аймагай һаалишад болон малшад, республикын ниислэл хотын Октябрьска районой промышленна предприятинуудай түрүүшүүл сугларжа, РСФСР-эй Верховно Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Октябрьска 803-дахи округой һунгагшадай түлөөлэгшэдэй зүблөөндэ хабаадаба.

Һунгалтын урда тээхи зүблөөе КПСС-эй Октябрьска райкомой нэгэдэхи секретарь А. Д. Чукаев нээгээд: «РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэл түлэг дундаа ябажа байна. Улаан-Үдын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай, Октябрьска районой ажалшад өөһэдынгөө суглаанууд дээрэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нарин сэмбын комбинадай нооһо илгагша Лидия Никитична Глушковае дэбжүүлһэн байна. Мүнөө энэ зүблөөн дээрэ тэрэнэй кандидатура зүбшэхэ болонобди» гэбэ.

Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын ахалагша нооһо илгагша А. Л. Иванова трибунада гараба.

— Манай комбинадай хүдэлмэришэд Соведүүдэй һунгалтые ажалай эрхим бэлэгүүдээр угтахын түлөө нэгэ һанал бодолтойгоор ажаллажа байна. Россин Федерациин засагай дээдын зургаанай депутадта кандидадаар суглаа хүдэлдэг Лида нүхэрөө дэбжүүлхэ аза талаантай байгаабди. Лида Улаан-Үдын 19-дэхи дунда һургуули амжалтатайгаар дүүргэһэнэй удаа манай комбинадта хүдэлжэ эхилһэн юм. Даажа байһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, энэрхы урин сэдьхэлтэй, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг тулань бидэ Лидия Глушковае үнэн зүрхэнһөө хүндэлдэгбди. Эрхим хүдэлмэришэн Лидия Никитична Глушковае РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэн дурадхалыемнай зүблөөндэ хабаадагшад нэгэ һаналтайгаар дэмжэхэ бээзэ гээд найданаб, — гэжэ хэлэбэ.

Удаань Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой парткомой секретарь В. С. Пашинин, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой ахамад экономист Ф. Ф. Тугаринов, Бэшүүрэй аймагай Гочидой сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ А. Я. Разуваев болон бусад үгэ хэлэхэдээ, Глушковагай кандидатурые халуунаар дэмжэбэ.

— Лидые бага балшар наһанһаань һайн мэдэхэб. Тэрэ номдо һурахадаа абьяастай, гээгдэлдэ ороһон нүхэдэйнгөө ойлгоо мэдээгүй юумые тоб байса заажа үгэдэг һэн. Манай эрхим һурагшадай нэгэн Лидия Глушкова жэлһээ жэлдэ һургуулиингаа уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, ород арадай болон мүнөө үеын совет дуунуудые һайханаар гүйсэдхэжэ, бултанай анхарал татадаг байгаа. Нүхэр Глушкова манай найдабариие харюулха гэжэ мэдүүлнэб, — гээд 19-дэхи һургуулиин багша О. И. Стешенко мэдүүлбэ.

Һунгуулиин Октябрьска 803-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нооһо илгагша **Глушкова Лидия Никитичнае** һунгуулиин комиссиин бүридхэлдэ абаха гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталагдаа.

Зүблөөн дээрэ округой һунгагшадта хандаһан бэшэг абтаа, этигэмжэтэ нюурнууд томилогдоо.

Д. ХУБИТУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой ахамад экономист Ф. Ф. Тугаринов үгэ хэлэжэ байна. Зүблөөндэ хабаадагшад.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХОДОДОО ТҮРҮҮ — КОММУНИСТНУУД

Бүхы хүсэл оролдолго, мэргэжэл шадабарияа гарган хүдэлдэг, мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө үшөөл ехэ ажал хэхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө эрмэлзэжэ ябадаг хүнүүд лэ эсэстээ бултанһаа ехэ үрэ дүн туйлажа, мүрысөөндэ ходо түрүүлжэ гарадаг байна.

Игээд ерэхэдээ, ажалай түрүүшүүлтэй тон адли эрхэ байдалда хүдэлжэ байһан бусад хүнүүд түрүү нүхэдэйнгөө туйлаһан үрэ дүндэ хүрэхэ, амжалта туйлаха гүйсэд аргатай байна. Ондоогоор хэлэбэл, үйлэдбэриие хүгжөөхэ, продукци ехээр, гаргаша багатайгаар эбаха талаар энэмнай үшөө хүсэд хэрэглэгдээгүй тон ехэ арга боломжо болоно бшуу.

Эгээл тиимэһээ ажалдаа ходо эрхим үрэ дүн туйладаг хүнүүдэй дүй дүршэлые олоной дунда дэлгэрүүлхэ, түрүүшүүлэй тооё шадаал һаа олон болгохо, социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ гээшэ партийна организациин гол зорилго болоно. Хэнэйшье мэдэһээр эндэ коммунистнууд хаанашье хүдэлхэдөө ходол мүрысөөнэй манлай барижа, бусад нүхэдтөө һайн һайхан эрмэлзэлэй жэшээ харуулжа ябаха зэргэтэй, харуулдагшье ааб даа.

Ёһотойн тиимэ үнэн шударгы, урагшаа һанаатай, ажалша бэрхэ хүнүүд — коммунистнууд манай колхоздо олон. Ажахымнай гол һалбари — хонин ажалда, мүн тариан ажалай бригаданuудта түрүү хүнүүд — коммунистнууд илангаяа олон хүдэлдэг. Тусхайлбал мүнөө эхэ хонидые харууһалдаг хорин гаран ахалагша хонишодой долоониинь коммунистнууд юм. Тэдэнэр булта шахуу жэлһээ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьга түлжүүлжэ, хонишодой социалис мүрысөөе ходо толгойлжо ябадаг. Жэшээлхэдэ, коммунист Мэлс Сособорович Самбуев нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм ноохо хайшалаа. Оролдосотой бэрхэ хонишод коммунистнууд Ц-Д. Норбоев, С. Ч. Ринчинов, А. Д. Вампилов гэгшэд баһал һайн үрэ дүн туйлана. Үнинэй хонишон, коммунист Б. Ц. Бадмажапов нёдондо түрүүшынхеэ хурьгалха зуһагуудые даажа абаад, зуун эхэ хонин бүхэнһөө 90 гаран хурьга томо болгоо. Мүнөө отарынгаа 578 хонидые хурьгалуулаад, тэдэнһээ дээ дээрэ 589 хурьга түлжүүлнэ. Үшөө хурьгалха дүшөөд хонин бии.

Гансашье эдэ бэшэ, мүн бусад коммунистнууд хонин ажалай эгээл харюусалгатай хүдэлмэриин үедэ, илангаяа түл абалга, ноохо хайшалалга, искусственна үрэжүүлгын үедэ өөһэдынгөө һайн дураар отарануудта ошожо хүдэлөөд оролдосото ажалаараа бултанда жэшээ харуулан ябадаг байна. Тэрэнэйнь ашаар лэ һүүлэй жэлнүүдтэ колхоздо хонидой түл абалга, ноохо хайшалалга эмхитэй һайнаар үнгэргэгдэнэ гэжэ хэлэхэдэ алдуугүй. Жэшээнь, энэ жэлдэ колхоз дотор 14.980 гаран хонид хурьгалаад, мүнөө тэдэнһээ 14.970 гаран хурьгад абтанхай. Игээд май соо үшөө 2 мянга шахуу хонид хурьгалха юм. Мүнөө жэлдэ хурьгадай гарзалха ушар тон үсөөн байгаа.

Манай колхоздо тариан ажал шиидхэхы һалбаримнай болоно. Адууһа малаар олон дээрэһээ ороохо тариа, тэжээлэй ургамалнуудые элбэгээр ургуулжа абадаг болоол һаамнай, мяхан, һүн, ноохон ехэ үйлэдбэрилэгдэхэ байһаниинь элитэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ сагаа уларилай, илангаяа урзандэ, нёдондо ган гасуур байгаашье һаань, колхозой тракторна бригаданууд ороохо тарианай муу бэшэ ургаса абана. Нёдондо бүхы тариалангай гектар бүриһөө дундаа зэргээр 11—12 центнер ургаса хуряагдаа.

Газар тариалангай культура дээшэлүүлхэ, оньһон техникэ һайнаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, бүхы ажалые хаһа сагтань, шанартайгаар бүтээхэ хэрэгые баһал коммунистнууд толгойлно гээшэ. Хабарай тарилга, ургаса хуряалгын үедэ механизаторнуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коммунистнууд лэ ёһотой һайн ажалай жэшээ харуулдаг. Тусхайлан нэрлэбэл, коммунистнууд эсэгэ хүбүүн хоёр — Чойсорон, Цыден-Дамба Бубеевтэн, мүн Н. Цыдыпов, Ж-Ш. Галсанов, Г. Балсанов, Д. Рампилов гэгшэд трактораар газар хахалха гү, али комбайнаар ургаса хуряахадаа, юрэдөө оньһон техникээр ямаршье ажал хэхэдээ түсэб, даабаряа, ходо үлүүлэн, эрхим шанартайгаар дүүргэдэг юм. Энэ жэлдэ коммунист Ж-Ш. Галсанов үнинэй механизаторнууд - кукурузашад Д. Цыденжапов, Ц. Бубеев гэгшэдтэй хөөрэлдөөд, саашадаа кукурузын һайн ургаса абадаг болохын тула тусхай звенонуудые эмхидхэжэ, гектар бүриһөө 250 центнерһээ доошо бэшэ ногоон намаа хуряахын түлөө тэмсэхэ гэжэ шиидээд, аймаг соогоо кукурузашадай дунда мүрысөө үүсхэһэн байна. Юуб гэхэдэ, Дээдэ-Үшөөтэйн кукурузашад хэдэн жэлэй саана һайн ургаса абадаг суутай һэн. «Тиимэһээ хуушанайнгаа алдар солые тэхэрюулхэ ёһотойбди. Кукурузын силос ехээр бэлэдхэбэл, мяхан, һүн, ноохон ехээр абтаха ха юм» — гээд, коммунист нүхэр Галсанов мэдүүлнэ.

Һаалишад, малшадай мүрысөөндэ ходо эрхимлэжэ, ажалай түрүү жэшээ харуулан хүдэлдэг коммунистнууд баһал бии. Жэшээнь, нэгэдэхи фермын һаалишад З. А. Чагдурова, Ц. Ц. Жаргалова гэгшэд нёдондо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2133—2267 килограмм һү haажа, колхоз соогоо мүрысөөндэ түрүү һууринуудые эзэлээ һэн. Байгша ондоошье үнгэрһэн 4 һара соо коммунистка нүхэр Чагдурова үнеэн бүриһөө 880 гаран килограмм һү haажа, ажахынгаа бүхы һаалишадай мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябана.

Коммунистнууд, комсомолшууд гансашье өөһэдөө һайнаар хүдэлөөд лэ, бээе хараад ябадаггүй, ажаллажа байһан газартаа зоной дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулдаг, агитатораар хүдэлдэг, илангаяа нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

Түрүүшүүлэйнгээ дүй дүршэл, туйлалтануудые бүгэдын шадабари болгожо, бүхы дээрээ һайн үрэ дүн туйлан, ажахыгаа эрид хүгжөөхын тула коммунистнууднай, партийна организацимнай үшөөл ехэ хүдэлмэри хэхэ байһаниинь лабтай.

Б. БАТУЕВ,
Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮҮСХЭЛ ГАРГАҺАН АЖАХЫДА

МҮРЫСӨӨНЭЙ ОХИН СООГУУР

Зунай бэлшээриин үедэ малаа һайса бэлшээн таргалуулха, һү ехээр haaха үүсхэл гаргаһан Яруунын совхозой малшадтай, мэргэжэлтэдтэй, хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһан тухайгаа, тэдэнэрэй хэжэ байһан ажал, хэрэг тушаа, табан жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэхын түлөө эндэ социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрһэн тухай хөөрэжэ үгэхэ хүсэлтэйб.

Совхозой үйлэдбэриин бүхы хубинуудта ажалынь урагшатайгаар ябуулагдана. Энэ ажахы нёдондо тариалан, сабшалан дээрэһээ муу бэшэ ургаса абаһанай ашаар адууһа малаа элдэб тэжээлээр, илангаяа таряа талханай зүйлөөр хүсэд хангаһан байна. Тингэжэ малынь урдынхинһаа һайнаар үбэлжэлүүлэгдэжэ, һү шэмэ бага бэшэ абтана.

Энэ совхоз 1600-гаад үнеэдтэй, тэдэнэйнь хахад haагдадаг, бэшэниинь haагдангүйгөөр туганнуудаа хүхүүлэн тэжээдэг мяхалиг үүлтэрэй үнеэд юм. Мүнөө үедэ һаалиин, мяханай фермын үнеэд түлэг туганлажа байнхай.

Малаа зундаа һайнаар атарлуулан таргалуулхаяа эдэнэр холо хүбшын бэлшээридэ абаашадаг. Мүнөө жэлдэ Түрхэл, Заза, Аршаан тала, Баярта гэхэ мэтэ газарта малые бэлшээхээр бэлдэжэ байна. Иишэ гол түлэб эмэ, эрэ бурууд, хашарагууд, гүрэндэ тушаагдаха мал, хамта 2160 үхэр 11 гүүртэ болгогдон ябуулагдахаар бэлдэгдэжэ байна.

— Энэ холын бэлшээридэ майн 20-hoo гүүртэнүүдээ туужа захалхабди, — гэжэ совхозой ахамад зоотехник Мирон Жамбалович Цыбденов мэдүүлбэ. — Мүнөө эдэ мал тусхай гүүртэнүүд болгогдоод, ветеринарна һэргылэмжын хэмжээнүүд хэгдэнэ. Һаяар креолинаар утаажа дүүргэхэбди.

Үнэхөөр эндэхи малшад холын бэлшээридэ гарахынгаа урда тээ һайса бэлдэдэг заншалтай. Олонхи малынь мартын һүүл, апрелиин эхин багаар хабаржаанда гаргагдадаг юм.

— Саһанай хайлахалаар эдэшни муу үбһэ эдижэ үгэхээ болёод, хагданда, тариалан дээгүүр бэлшэхээ тэгүүлдэг, — гэжэ үхэршэн Бадмажап Данзанов хашарагууд тээшээ зааба.

Дунда һургуули дүүргээд, сэрэгэй алба дүүргэжэ ерэһэн Бадмажап Цыренович энэ жэлдэ гүрэндэ тушаагдаха 153 эрэ хашарагуудые харууһална. Зунай бэлшээриин зуун үдэртэ үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр зуун килограммһаа доошо бэшээр нэмээхэ зорилго тэрэ урдаа табинхай. Залуу үхэршэн Виктор Яковлевтай мүрысэнэ. Эдэнэр Аршаан талын бэлшээридэ зуһаха юм.

— Би гэр бүлөөрөө 120 эмэ хашараг абажа, Түрхэлдэ зуһахаб. Зундаа үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхэдэ килограммһаа доошо бэшээр нэмээхэ хүсэлэнтэйб, — гэжэ мүн лэ залуу үхэршэн Николай Ермошин хэлэбэ.

Нимэрхүү зориг түгэлдэр залуушуулай хажуугаар олон жэлдэ мал бэлшээн таргалуулһан, дүршэл шадабари ехэтэй малшадшье бии. Эдэнэрэй нэгэн Михаил Иванович Белобородов болоно.

— Зундаа малаа шадаал haa, бэлшээридэнь үглөөгүүр эртэ гаргаха хэрэгтэй. Би үглөөнэй 4 часһаа газаагуур хоноһон үхэрнүүдээ бэлшээридэнь туудагби. Үдэ багта хоёр час амаруулаад, үдэшын 11 час хүрэтэр бэлшээдэгби, — гэжэ хорин жэл мал адуулагшаар ажаллажа ябаһан М. Белобородов хөөрэбэ.

Нёдондо энэ үхэршэн 155 үхэр холын бэлшээридэ абажа гараад, тэдэнэйнгээ шэгнүүрые зуун үдэртэ 156 центнерээр нэмээһэн байгаа. Ажалай, Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнай ветеран М. И. Белобородов энэ зундаа Түрхэлдэ зуһажа, эмэ буруунуудайнгаа шэгнүүрые нёдондонойхиһоо үлүүгээр нэмээхэ хүсэлтэй.

— Зундаа малаа һайнаар таргалуулхада ехэ хэрэгтэй тэжээлэй дабһан абаашагдаа. Бэлшээриин хур хагдан галдагдаа. Малые һоно хэдэгэнээнһээ хамгаалхын тула гексахлоран аргал хоёрые холёод, унай табидагбди, — гэжэ дүршэл ехэтэй малшан нэмэбэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ байһандаа этигэнэ.

Совхозой дирекци, партком, рабочком малшадай мүрысөөе дэмжэхэ, ажалай түрүүшүүлые урмашуулха, малшадта һаадгүйгөөр ажаллаха, зохидоор амарха арга олгохо талаар ехэ юумэ хэжэ байнхай.

Холын бэлшээридэ зуһаха малшадта эдэ үдэрнүүдтэ 4 шэнэ гэр баригдаа, үшөө 2 гэр баригдана. Бэлшээн таргалуулагдажа байһан үхэрнүүдые һара бүхэндэ шэгнэхын тула авто-шэгнүүр хоёр газарта тодхогдожо байна. Зунай зуун үдэртэ һүрэгөө хоролтодо оруулангүй үхэр бүхэнөө сүүдхэдэ килограммаар нэмээгшэдтэ Хүндэлэлэй грамота 100 түхэригэй үнэтэ бэлэгтэйгээр барюулха гэжэ тогтоогдоо. Хэрбээ сүүдхэдэ тус бүриинь · 950 граммаар нэмээбэлнь — 75 түхэригэй бэлэг барюулагдаха болоо. Гадна зунай бэлшээридэ хүдэлжэ байһан хүнүүдые медицинскэ, худалдаа наймаанай, соёлой талаар хангаха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Зундаа һү ехээр haaха мүрысөөн һаалишад, мал адуулагшадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1000 килограмм һү haaха гээшэ коллектив бүхэнэй мүнөөдэрэй хүндэтэ хэрэг гэжэ тоологдоно.

Үнгэрһэн дүрбэн һарын туршада совхозой һаалишад үнеэн бүриһөө 741 килограмм һү haaһан байна. Ажалай түрүүшүүл — Зоя Низамаева, Ханда Эрдынеева гэгшэд энэ үедэ үнеэн бүриһөө 1000—1300 гаран килограмм һү haагаа.

— Зунай бэлшээридэ гаратараа эдюулхэ силос, таряа талханай зүйл хүсэд хүрэхөөр бии. Үнеэдээ оролдосотойгоор haажал мэдэхэ хэрэгтэй, — гэжэ совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Владимир Тимофеевич Зиновьев тэмдэглээ.

Үнэхөөр һаалиин үнеэд һайнаар эдеэлүүлэгдэнэ. Нимэ тарган үнеэд хүхэ ногоон дээрэ гарахадаа һүеэ нэмээхэ гэжэ ойлгохоор. Теэд үнеэдынь намарай эхеэр, августын хахадһаа хойшо хожоржо захалдаг байһан. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ, августын хахадһаа үнеэдтээ буйлуулһан тэжээл үгэлсэжэ байха гэжэ шиидээ.

Иимэ байдалда совхозой һаалишад Ц. Дамбаева, Х-Ж. Эрдынеева — 1400 кг., Д. Егнинова — 1220, В. Климова — 1200 кг. һү зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө haaха уялга абанхай.

Зунай дүрбэн һарада үнеэн бүриһөө 1500 килограмм һү haaһан һаалишанда 200 түхэригэй бэлэг, 1300 кг. haагшадта — 100 түхэригэй, 1200 кг. — 75 түхэригэй, 1100 кг. — 50 түхэригэй бэлэг барюулха тогтоол абтаа. Мүн һаалиин үнеэдые адуулдаг үхэршэндэ 100—150 түхэригэй үнэтэ бэлэг барюулхаар хараалагдаа.

Эндэ үшөө нэгэ һайн юумэн юуб гэхэдэ, совхозой түб һууринда һүнэй шанар дээшэлүүлхэ блок түхеэрһэн байна. Эндэнь зундаа һү хүргэн һэбэрээхэ түхеэрэлгэ тодхогдоо. Энээниие бүтээхэ талаар совхозой ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха механик Иван Иванович Тепляков ехэ эдэбхи үүсхэл гаргаа. Тэрэ хуушан, үнинһөө хойшо хэбтэһэн түхеэрэлгэнүүдые суглуулжа, сорго юумэ гагнажа байгаад, шэнээр, өөрынхеэрээ тодхоһон байна.

— Энэ түхеэрэлгэмнай 35 градус бүлеэн байһан һүые 5—6 градус болоторнь һэбэрээхэ юм. Час соо 2 тонно һү һэбэрээхэ хүсэтэй, — гэжэ нүхэр Тепляков мэдүүлбэ.

Энэ түхеэрэлгэдэ хэрэгтэй мүльһэн хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй. Мүн энэ пунктда һүнэй шанарынь шалгагдаха, тоһолигынь тодорхойлогдохо байна. Зундаа һаалиин гүүртэнүүдһээ һүн иишэ асарагдажа, һэбэрээгдээд, гүрэндэ тушаагдаха юм.

— Зундаа малаа һайнаар бэлшээн таргалуулһанай, үнеэдэй һү шэмэ дээшэлүүлһэнэй ашаар гүрэндэ мяха, һү, ноохо тушааха табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэхэбди, — гэжэ совхозой директор Бадма Эрдынеевич Жамсуев найдамтайгаар хэлээ.

Б. ГЫЛЫКОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залуу үхэршэн **Б. Ц. Данзанов.** 2. Хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ **В. Т. Зиновьев** (зүүн гарһаа) мүрысөөндэ эрхимлэһэн гүүртын ахалагша малшан Гарма Бадмаевич **Мухархановта** дамжуулгын Улаан вымпел барюулжа байна. 3. Зундаа һү һэбэрээхэ түхеэрэлгэ тодхогдожо байна. Наада таладань **И. И. Тепляков.**

Авторай фотонууд.

Тельманэй нэрэмжэтэ совхоздо

ШЭНИИСЭ ТАРИЛГА ДҮҮРЭБЭ

Совхозой һүтэйн отделениин механизаторнууд майн 5-да, нэгэдэхи отделениинхид — майн 9-дэ шэниисэ тарилгаяа дүүргэбэд. Хабарай тарилга дээрэ Н. Дурхеев, Л. Галсанов, Г. Доржиев гэгшэд түрүүлжэ ябана. Нёдондо жэл Жаргалантын дунда һургуули дүүргэһэн Л. Раднаев, Г. Аюшеев, Б. Доржиев гэгшэд эрхим һайнаар хүдэлнэ.

САБШАЛАН ДЭЭРЭ

Тус совхозой луговодууд табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ сабшалангай үндэр ургаса туйлахын түлөө габшагайгаар ажалланад. Луговод Б. Аюшеев 255 гектар сэбшалан дээрэ азотно болон фосфорно үтэгжүүлгэ оруулаа, ехэ наг шэбхэ гаргажа тараагаа. Хүндэ борнойгоор дисковалһан, уһалһан, хашаа хорёогоо заһаһан байна.

Мүн луговод С. Бадмаев, Н. Очиров гэгшэд 270—277 гектар сабшалан дээрэһээ үбһэ ногооной баян ургаса хуряахын тула баһал һүни үдэргүй оролдон ажаллажа байнхай.

А. НИМАЕВ.
Сэлэнгын аймаг.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Сове[...]тэ, облпрофсоведтэ, ВЛКСМ-эй обком[...]

Буряадай АССР-эй оршондохи организацинуу[...] хүдэлмэрилдэг студентнэрэй отрядуудай респуб[...]ликанска социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай

Арадай ажахын шухала барилганuудые бодхоохо, үйлэдбэриин хүсэнүүдые, культурно-ажаһуудалай, гэр байрын барилганuудые ашаглалгада оруулгые түргэдхэхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын хараалһан зорилгонуудые бэелүүлхэ, барилгын коллективүүдтэ хүдэлдэг студентнэр болон һурагшад-залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын, нийтэ-политическэ, нийтэ-спортивна хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ студентнэрэй барилгын отрядуудай ехэ удха шанартай үүргэ дүүргэдэг байһые хараадаа абан, республикын оршондохи организацинуудта хүдэлмэрилдэг студентнэрэй барилгын отрядуудай дунда социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай областной совет, ВЛКСМ-эй обком баталан абаба.

Үйлэдбэриин түсэб амжалтатайгаар, богони болзор соо дүүргэхэ, барилгын шанар һайжаруулха, хүмүүжүүлгын, нийтэ политическэ, нийтэ-спортивна хүдэлмэри ябуулха талададаа эрхим амжалта туйлаһан, мүрысөөндэ илажа гараһан студентнэрэй барилгашадай отрядуудта барюулхын тула Бурия[...] АССР-эй Министрн[...] Соведэй, облсовпроф[...] ВЛКСМ-эй обкомой [...] жуулгын хоёр Улаа[...] байгуулха. Эдэ түгүү[...] түхэригэй сэнтэй [...] бэлэгүүдтэйгээр [...] һургуулинуудай, тех[...] мүүдэй нэгэ-нэгэ [...] рядта олгогдохо [...] гэтэй. Гадна ВЛ[...] эй обком сту[...] нэрэй барилгы[...] нейнэ отрядуудта ба[...] хаар 50—50 түхэр[...] лэгтэй дамжуулгын [...] бэн вымпел бии бо[...] Эрхим амжалта туй[...] отрядууд, шалгарһан [...] тэлбэрилэгшэд боло[...] дентнэр республикы[...] нистрнүүдэй Соведэ[...] тэрэшэлэн ВЛКСМ-[...] ком болон горкомой [...] дэлэлэй грамотануу[...] үнэтэ бэлэгээр ша[...] даха байна.

Студентнэрэй бари[...] отрядуудай хүдэ[...] һайнаар эмхидхэ[...] даһан организаци[...] районно комсомо[...] организацинууд ВЛ[...] эй обкомой Хүндэ[...] грамотануудта хү[...] зэргэтэй.

Студентнэрэй бари[...] отрядуудай дунда [...] гэрхэ социалис мүр[...] нэй гурим энэ тогтоо[...] баталагдаа.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Ниислэл хото Улаан-Үдынмнай Октябрьска райондо трикотажна шэнэ фабрика баригдажа эхилбэ. Оньһожоруулагдамал нүүдэл 162-дохи колоннын коллектив энэ шэнэ предприятиин байшан гэрнүүдые бодхоохо азатай байба. Эндэ мүнөө арматурна болон хабсаргалгын ехэ ажал ябуулагдажа эхилэнхэй. Барилгашадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Николай Дмитриевич Копыловой ударидадаг арматурщигуудай, залуу бригадир Алексей Ильинэй хүтэлбэрилдэг хабсаргагшадай бригаданuудай коллективүүд үдэр бүрнингөө нормо ходо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүй дүршэлтэй бригадир Н. Д. Копылов.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР[...]
Верховно Соведэ[...]
Президиумэй Ука[...]

НҮХЭР Н. С. УРМАНО[...] БУРЯАДАЙ АССР[...] ВЕРХОВНО СОВЕ[...] ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХА[...]

Түрэһөөр 50 наһа[...] һэнтэйнь дашарам[...] республикын мине[...] түүхэй эдэй баазын [...] тэдэ габьяатай бай[...] түлөө Ажалай Улаа[...] орденто Буряада[...] рьята геологическа [...] лениин геолого-бэд[...] Гуджирска комплекс[...] тиин начальник Н[...] Семенович «Урмано[...] ряадай АССР-эй Ве[...] Соведэй Президиум[...] дэлэлэй грамотаар ш[...]

Буряадай АСС[...]
Верховно Сове[...]
Президи[...]
түрүүлэгшэ Б. СЕМЕ[...]

Буряадай АСС[...]
Верховно Сов[...]
Прези[...]
секретарь И. ЧЕРН[...]

Улаан-Үдэ, Соведүү[...] байшан.
1975 оной майн 15.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ ҺОНИН

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 4 МИЛЛИОН...

ЧИРКЕЙ. (Дагестанай АССР). (ТАСС-ай корр. В. Ратенков). Жэлэй эхинһээ хойшо Чиркейскэ ГЭС-тэ 100 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэн гаргагдаа. Энэнь түсэбһөө гадуур 4 миллион киловатт-часаар ехэ.

ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛ ХАНГАДАГ ШЭНЭ БАЙШАН

НАЛЬЧИК. (ТАСС-ай корр. Э. Мальбахов). Хүн зоной ажаһуудал хангадаг шэнэ байшан Кабардино-Балкарай ниислэл хотодо ашаглалгада оруулагдаа. Энэнь хойто Кавказда эгээл ехэнүүдэй нэгэн юм. Табан дабхартай энэ байшанда хубсаһа, гутал оюулха захил хэжэ, часаа гү, али телевизорээ заһуулжа, дүрэ зурагаа буулгуулжа болоно. Жэлэй турша соо 1 миллион түхэриг ажал бүтээхэ байна.

Түсэбтэ табан жэлэй үедэ Кабардино-Балкарай бүхы шахуу хото городуудта, һууриин тосхонуудта иимэ байшангууд баригдаа.

ОВОЩ ТАРИГДАБА

ЕРЕВАН. (ТАСС-ай корр. Г. Арутюнян). Арарадай голой ажалшад овощ тарижа дүүргэбэ. 11.600 гектарта помидор, үгэрсэ, эртын капуста ба бусад ургамалнууд һуулгагдаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 500 гаран гектараар ехэ.

ВИНОГРАДАЙ ТАЛМАЙ ҮРГЭДХЭГДӨӨ

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр. И. Никитин). «Наранай туяа гэрэлые бэедээ шэнгээдэг жэмэсэй» талмайнууд дээрэ хабарай тарилгын халуун хаһа дүүрэжэ байна. Республикын ниислэл хото шадархи «Алма-Атинский» гэжэ тусхай шэглэлтэй совхоз виноградайнгаа талмайе 20 гектараар үргэдхөө.

УРГАСАЯА ХУРЯАЖА ЭХИЛБЭ

ДУШАНБЕ. (ТАСС-ай корр. Я. Нудель). Шэнэ газар элдүүрилгын «Яван-1» гэжэ совхоз Таджикистанай Яванска районой ажахынуудай дундаһаа намарай бобово-залаата ургамалнуудаа түрүүлэн хуряажа эхилбэ.

Таджикистанай голдохи уһалагдадаг 4.000 шахуу гектар дээрэ бобово-залаата ургамалнууд таригдаһан байгаа.

УЗБЕКИСТАНАЙ КУКУРУЗЫН ПОЛИ

ТАШКЕНТ. (ТАСС-ай корр. Г. Кирхаджи). Узбекистанай ажалшад 135 мянган гектарта ороохон болгогдохо кукуруза тарижа дүүргэбэ. Ажахынууд энэ хүдэлмэреэ нёдондонойхиһоо хахад һараар урид түгэсхөө.

Комсомол - залуушуулай 2 мянган бригада республикын кукурузын талмайе харууһандаа абанхай. КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха зорилго табяад, залуу тариашад 1.055 мянган тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиһээ 2 дахин шахуу ехэ ороохо хуряажа абахаар шиидэһэн байна.

ЛЕНКОРАНИИН САН

ЛЕНКОРАНЬ. (Азербайджанай ССР). (ТАСС-ай корр. Р. Григорян). Республика доторoo хара сай ехээр тарижа ургуулдаг районой тусхай шэглэлтэй ажахынууд сайн ногоон набша хуряалгаяа урдынхиһаа хахад һараар урид захалба. Эрхим сортын сай болохо түрүүшын арбаад тонно набшаһан фабриканууда эльгээгдээ. Энэ хабар 7.500 тонно гэхэ гү, али даабариһаа 1.000 тонноор ехэ ногоон набша гүрэндэ худалдахаар хараална.

МОДО ТАРИГШАДАЙ ХУРАЛДААН

ПЕНЗЭ. (ТАСС-ай корр.). Ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна зүблөөн-семинар эндэ нээгдээ. Бүхы союзна республикануудай ой модоной ажахын эмхинүүдэй, министерствэнүүдэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд ороной ой модоной ажахы хүгжөөлгын научно-техническэ дэбжэлтын гол хараа шэглэл хаража үзэхэ байна.

ОКА ШАДАРАЙ НЮТАГУУДТА МОДОД ТАРИГДАНА

КАЛУГА. (ТАСС-ай корр. Ю. Никонов). Калугын модошод хабартаа модо һуулгажа дүүргэбэ. Сагдуул нарһа, хасуури модод 5 мянга гаран гектарта һуулгагдаа.

Ока шадарай хара хүрьһэгүй газарай хахад хубидань элдэб түрэлэй модод таригдаһан байна.

УСТЬ-ИЛИМЭЙ ДАЛАЙДА ТАБИГДАБА

УСТЬ-ИЛИМ. (ТАСС-ай корр. М. Совенко). Байгалай омолиин жараахайнууд Усть-Илимэй далайда табигдаба. Майн һарын дүүрэтэр 20 миллион шахуу жараахай эндэ табигдажа нют[...]лагдаха юм. Омоли[...]на, пелядь, байгалай [...] һэлбэрүүһэн гэжэ [...] эндэ үсхэбэрилэгдэх[...]

УЯЛГА ДҮҮРГ[...]

ЛИПЕЦК. (ТАСС-а[...] М. Голачев). Илалт[...] жэлэй ойн хүндэл[...] һан уялгаяа Новоли[...] таллургическа зав[...] менщигууд боло[...] урид дүүргээ. Жэл[...] һээ хойшо эдэнэр [...] һаа гадуур 9 мянга [...] тонно шулуу нүүр[...] жа тушааба.

Байгша ондо [...] магниткын метал[...] түсэбһөө гадуур хэ[...] баад тонно булад, [...] гагдаһан түмэр, кокс[...] химическэ үйлэдбэр[...] дэлнүүдһээ гараһа[...] жүүлэнүүдые хэрэг[...] тэнь эльгээхэ юм.

БАМ-да — БОЛЗОР[...] УРИД

РЯЗАНЬ. (ТАСС-а[...] А. Трофимов). Энд[...] тон-рубероид гарга[...] дой коллектив 50 [...] дүрбэлжэн метр х[...] материал Байгал[...] түмэр замай бари[...] эльгээбэ. Бүгэдэ а[...] рилгын захил түсэб[...] раалагдаһан болзор[...] һараар урид дүүр[...] хы шахуу продукци[...] лагдаһан материал[...] һэн байна.

РАДИОЖУРНАЛИСТ[...] ШЭНЭ БАЙРАДА

ЖИТОМИР. (ТА[...] корр. А. Янушевск[...] Һиогой байшан эндэ [...] жа, ашаглалгада ор[...] ба. Телевидени [...] дамжуулгын тала[...] ной комитедэй ре[...] олон тоото албан [...] гоё һайхан байшан [...] лана. Хөөрөөнэй ба[...] тэ студинууд, [...] гын цехүүд, фоно[...] лабораторинууд, [...] дээрэ буулгадаг [...] аппаратура радио[...] нуудта үгтөө.

АЖАЛЛАҺАН ЗАНДАА

—Мүнөөдэр Борьёогой фермын, үглөөдэр — Инзагатын фермын һаалишадтай РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдтэ, нютагай Соведүүдтэ болохоёо байһан һунгалта тухай хөөрэлдөө үнгэргэхэ ёһотойб, — гэжэ Цэбэн Цыбикович Сагалеев намда хэлээ һэн. Наһажаал энэ нүхэрнай 40 жэлэй туршада Борьёогой эхин һургуулида ажаллаа. Цэбэн Цыбикович пенсидэ гараһаар хоёр жэл болобошье, нийтын ажалда хабаадалсаһан зандаа.

Мүнөө энэ үнинэй багша колхозой отделениин партийна организациин секретариин орлогшоор, «Знание» бүлгэмэй эхин организациин түрүүлэгшээр ажаллана.

Ц. Ц. Сагалеев хүн зоной дунда ойлгууламжын, агитационно хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Тэрэнэй хөөрэхэ юумэн хододоо олдоод лэ байдаг. Юундэб гэхэдэ, тэрэ өөрөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадажа, Москва, Ленинград хотонуудые фашис булимтарагшадһаа хамгаалалсаһан намтартай ха юм. Парти, правительствын бэелүүлдэг эб найрамдалай политика тухай, хилын саанахи болон орон доторхи шэнэ һонинуудые тэрэ колхозой ажалшадта сагүргэлжэ хөөрэнэ.

Олон жэлэй туршада агитаторай, лекторэй хүндэтэ уялга амжалтатайгаар дүүргэжэ ябаһанайнгаа түлөө, арад зоной дунда соёл гэгээрэл үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэйнгээ түлөө Ц. Ц. Сагалеев гүрэн түрын зүгһөө хэдэ хэдэн медальнуудаар шагнагданхай.

Д. ДОРЖИЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРОЙ 20 ЖЭЛЭЙ ОЙ

НҮХЭР А. А. ГРОМЫКЫН ЭЛИДХЭЛ

...н жэлэй саада тээ ...ар хэрэг болоо һэн. ...рамдалай, арадуудай ...й байдалай түлөө ... гайхамшагта шата ... энэ үйлэ хэрэг түү...рохо ёһоороо ороо. ...ной майн 14-дэ Поль... Арадай Республикын ...одо Европын социа...нүүд хани барисаан, ... харилсаан. харилсан ...салга тухай союзни... хамтын договор доро ...табяа һэн. Энэ дого...хы дэлхэй дээрэ Вар... договор гэжэ мэдээ...ноо.

...сетарска интернацио...ын эбдэршэгүй үндэ...ри дээрэ аха дүү оро... үзэгдөөгүй союз — ...вска договорой орга... социализмын түй...үүдые хамгаалха най... зэбсэг байгуулагдаа

...шавска договороор нэ... гүрэнүүдэй арадуу...галан ажал хамгаал...шэнэ дайе сарахын ту...хадын һайн эрхэ нүхэ...галгаха хэрэгтэ Варшав...говорой түйлай ехэ ... дүүргэһэниинь. Мүн ...энэ байһаниинь үнгэр... жэлэй туршада илан...һайнаар харагдаа.

... договорой алдарта ...гитлеровскэ Германиие ... түүхэтэ Илалтын 30 ... һайндэртэй тудаһа...гүнзэгы удхатай. ...ы совет хүнүүд, манай ...гууд бүхы дэлхэй ... ханинарнай, мүн бу... хүнүүд агууехэ ...ын һайндэртэ зорюу...ын баярай суглаан ...Леонид Ильич Бреж...хэлэһэн эли тодо үгын ... доро мүнөө байһаар. ...най партиин шууд сэ...ролдосотой, эб найрам... дуратай политикын ... дэлхэйн социализ...хүсэнүүдэй ургалтын, ...ай ашаар дэлхэйн шэ...һайнай һүжэрхэ аюул ...дхуулагдаа, — гэжэ ...Брежнев үгэ соогоо ...н тэмдэглэжэ һэн. — ...эсэстэ иимэ аюулай ... усадхагдахын тула ... бүхы хүсөөрөө ...хобди.

...рһэн Агуу ехэ дайнда ...рамдалай хэрэг хам...унаһан хүнүүдэй ду..., арадуудай үмэнэхи ...алга болон уялгамиай ... партиин политикые ...ээ хүсэтэйгөөр бэе...ле, газар дэлхэй дээрэ ... эб найрамдал бай... түлөө тэмсэхые уял... Советскэ Союз, социа...бусад гүрэнүүд энэ ...һайхан, тон шухала ...й түрүү зэргэдэ хо...ябаха юм».

... сэдьхэл хүдэлгэмэ ... совет хүнүүдэй, эб ...ндалай хуби заяан ту...наагаа зоболог газар ... хүн бүхэнэй хүсэл ...лгые һайнаар тодор... Эдэ үгэнүүд Берлин...стаг дээрэ Илалтын ...рэһэн манай сэрэгшэ...баатар габьяае социа... оронуудай арадууд...ндна, мүн бодото дээ... бүхы хүн түрэлтэнэй ...гэжэ байһан үдэр хэ...һэн тула онсо хүсэтэй

... Европо гушан жэ...туршада амгалан байда...рэ дүнгүүдые эдлэжэ ... дэлхэйн хэрэгүүдэй ... түгшүүрил һула... шэглэл бүри ехэ бо... байна. Энэ хубилалта...иалис хани барисаанай ...уд шиидхэхы хубитаяа ...а.

...шань нүхэр А. А. ...ю Варшавска догово...талагдаха үедэхи Ев... байдал ба дэлхэй ... байдал тушаа тогтоо. ...ддаа «хүйтэн дайнай» ...таа. Энээниие импе...мын эгээн ээрхэг ...эй хүсэнүүд баадхаа ...руунай гол оронуудай ...кань түгшүүрилые һу...лгада бэшэ, харин тэ... шангадхалгада шэг...гэнхэй һэн. Хойто...итическа сэрэгэй бү... дайнда ехээр бэлэд... томо капиталис оро... сэрэгэй бюджедүүд ... ургажа, СЕНТО, ...0 гэхэ мэтэ сэрэгэй...ическэ бүлэглэлнүүд. ...ис лагерине тойрон ...шэнэ сэрэгэй баазанууд ...лагдажа байгаа. Пот... хэлсээе будүүлигээр ..., Баруун Германиие ...итаризацилха, тэрэ... НАТО-гой сэрэгэй бү... оруулха хараа ... баримталагдаа. Тии... «хүсэрхэлгын» импе... политикада шэнэ түл...гтэһэн байгаа. Энэ ...а гол түлэб социа... оронуудта, Советскэ ... эсэргүүгээр шэг...гэһэн бэлэй.

... эрхэ байдалда Евро... социалис оронууд ... бэеэ хамгаалха ... союз байгуулха гэ...хэбэри абаһан юм. ...нгөө арадуудай ам...жалые хамгаалхын ...лэ болон газар дай... өөртөө хүртэшэгүй ..., али нэгэн ээрхэг ...ай добтолгоһоо бэеэ ...хын тула союзнигуу...ын договор тэдэнэр ... һэн.

...гооро, шэглэлээрээ ...ска договор тон шэ...лэй эмхидэл мүн, ... баталһан оронууд эб ...дал, аюулгүй байдал ... зорилготой уласхоо... бүхы хэмжээ ябуул...а хабаадахаар бэлэн, «энэ талаар харилсаа байгуулхые хүсэһэн бусад гүрэнүүдтэй хамта буу зэбсэг бүтэдэ ниитэрээ хороохо, атомна, водородно, мүн олониитые хюдаха бусад түхэлэй буу зэбсэг хорихо аша ехэтэй хэмжээ абахые түйлахаар бэлэн байһанаа онсолон тэмдэглэһэн юм. Энэнь энэ договорой бэеэ хамгаалха шэнжэтэй байһые онсолон харуулна.

Хэрбээ ээрхэг түримхэйшүүлэй зүгһөө энэ договор баталһан нэгэн гү, али хэдэн оронуудта зэбсэгтэ добтолго хэгдээ гээшэ һаань, договорто хабаадаһан бусад гэшүүдынь дары туһаламжа хүргэхэ юм гэжэ ООН-ой уставай ёһоор Варшавска договор будэхэер бэшэ, харин эли тодоор хэлэһэн байна.

Тиимэ дээрэһээ байгуулагдаһан энэ союз орон бүхэнэй, мүн тэрээндэ бүхы хабаадагшадайнь хамтын аюулгүй байдалай аша үрэ ехэтэй түшэг тулгуурин болохо үүргэтэй һэн. Социалис хани барисаанай хараа бодолые, аша туһые, тэрэнэй аюулгүй байдалые хамгаалха шухалын шухала үүргээ энэ договор мүнөө хорёод жэлэй туршада һайнаар, аша үрэ ехэтэйгээр дүүргэжэ байна.

Агуу Октябриин уг зорилгын түлөө Совет Республикын арадуудтай суг хамта олон мянган полягууд, венгернүүд, болгарнууд, чехүүд, румынууд болон бусад арадуудай түлөөлэгшэд эвм зэмээ ниилэн тэмсээ бэлэй. Тиихэ үеын энэ революционно унтаршагүй ёһо заншал Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүдэй нягта нэгэдэлдэ нэбтэрэн оронхой.

Аха дүү оронуудай мүнөөнэй дайшалхы хани харилсаан фашизмтай шэрүүн тулалдаанда манай арадуудай эрхим хүбүүдэй хамтадаа адхаһан шуһаар бэхижүүлэгдэнхэй. Энэ хадаа ажалшадай интернациональна һаналаа нэгэдэлгээр, марксизм-ленинизмын үзэл сурталаар хатуужаһан бодото ангиин союз мүн.

Энээн тухай бүгэдэндэ мэдүүлнэбди. Юуб гэхэдэ, Варшавска договороор нэгэдэһэн аха дүү гүрэнүүдэй политикын ангиин шэнжэтэй байһаниинь бүхы арадуудай шухалын шухала аша туһадань зүришэнэ бэшэ, харин тэрээнһээ эшэ үндэһэлнэ. **Адли тэгшэ эрхэтэй байха, бэеэ даанхай байдалые хүндэлхэ, бусад гүрэнүүдэй дотоодын хэрэгтэ хамаархагүй, арадуудай эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай байдал хамгаалха гэһэн гол ёһонууд манай союзай эшэ үндэһэн болоно.**

Договор өөрөө, тэрээндэ хабаадагшадай бодото ажал ябуулга эб найрамдалай үзэл бодолоор нэбтэрэнхэй юм. Энэ ушар социалис ниитын байгуулалтын шэнжэ шанартай зохилдоно.

Социалис гүрэнүүдэй союзай уг зорилго — амгалан уг зорилго гэжэ юумые зүбөөр ойлгодог хүн бүхэн этигэхэ байха. Договорой баталагдаһаар 20 жэлэй туршада тэрээндэ хабаадагша гүрэнүүд сэрэгэй нэгэшье хёмороо үүдхээгүй, тэдэнэй политика дэлхэйн нэгэшье райондо түгшүүрил шангадхаагүй.

Варшавска договорой ажал ябуулгын түүхэ — энэ хадаа эб найрамдалай, түгшүүрилтэ байдал һулаарулхын түлөө, арадуудай хуулита эрхые хамгаалхын түлөө социалис оронуудай эдэбхитэй тэмсэлэй түүхэ мүн.

Һүүлээрнь А. А. Громыко үнгэрһэн хорин жэлэй туршада болоһон уласхоорондын үйлэ хэрэгүүд тухай хэлээ. Эдэ жэлнүүдэй туршада Варшавска договорто хабаадагша гүрэнүүд һүйдхэлтэ ябадал усадхахын тула, дотоодын хэрэгтэнь хамааралсаха ябадалһаа гүрэнүүд болон арадуудые хамгаалхын, ээрхэлгэһээ хамгаалхын тула өөрынгөө эб найрамдалда дуратай политикынгаа бүхы хүсые нэгэнтэ бэшэ элсүүлээ һэн. Империализмын зүгһөө сэхэ баалалтада ороһон оронууд хүндэ хүшэр сагта Советскэ Союз, тэрэнэй союзнигууд ходоодо туһаламжа хүргэхэ гэжэ ехээр этигэдэг бэлэй.

Мүнөө эб найрамдалай, түгшүүрил һулаарулха хэрэг диилэжэ, эб найрамдал найдамтай боложо байна гэжэ онсолон тэмдэглээд, элидхэлшэ саашань иигэжэ хэлээ: энэ хадаа нэн түрүүн аха дүү партинуудай габьяа, социалис гүрэнүүдэй, тэдэнэй эб найрамдалда дуратай политикын габьяа мүн. Энэ политикые манай ленинскэ парти шууд сэхээр, эрэлхэг зоригтойгоор бэелүүлнэ.

КПСС-эй XXIV съездын баталһан Эб найрамдалай түүхэтэ программа энэ хараа шугамые бүхы хүсөөрнь элирхэйлэн харуулна. Энэ политикые бэелүүлхын түлөө тэмсэл болбол социалис хани барисаанда ородоггүй бусад оломиллион хүнүүдые, тиихэдээ олон ушарта манай хараа бодолые, манай үзэл сурталые баримталдаггүй хүнүүдые, эб найрамдалай хэрэгтэ хабаадуулха арга олгоо.

Марксистско-ленинскэ хараа бодол баримталдаг аха дүү бүхы партинууд Эб найрамдалай программые амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын гол ёһонуудай үндэһөөр уласхоорондын харилсаануудые хубилгахын түлөө тэмсэлэй ниитын, хамтын үндэһэ һуури гэжэ халан абаһан юм. Энэ ушарые манай парти үндэрөөр сэгнэдэг.

Варшавска договорой эмхидэл аха дүү оронуудай гадаадынгаа политическэ ажал ябуулгые нэгэдүүлэн ябуулха түб болоно. Социалис гүрэнүүдэй гадаадын политика хадаа зүбшэлдэһэн, нэгэдэмэл политика гэжэ хэлэхээ марганагүйбди. Энээгээрээ бидэнэр омогорхонобди, юуб гэхэдэ, тэрэ политикын хүсэ ехэтэй талань гэхэдэ, тэрэнэй бүхы шухала шэглэлнүүд хамтын хүсөөр зохёогдодог, бэелүүлэгдэдэг юм.

Европодо болоһон ехэ, һайн шэнжэтэй хубилалтанууд хадаа Европын хэрэгэй ябасада нэн түрүүн Варшавска договорой гүрэнүүдэй политикын нүлөөлһэнэй ашаар түйлагдаа гээд А. А. Громыко онсолон тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэ дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр, мүн саашанхи хүгжэлтын үедэ тогтоһон хилые мэдэрхэ ябадалые хангаа. Мүн энээндэ ФРГ-эйн, баруунай бусад хэдэ хэдэн оронуудай политикада болоһон зүб эрьелтэ туһалаа юм. ФРГ-тэй баталһан манай договорой гол удхань гэхэдэ, Европодо дайнай һүүлээр тогтоһон хилэнүүдэй эбдэршэгүй байхань мэдэрэгдэнэ. **Германиин Федеративна Республикатай Советскэ Союзай, социалис бусад гүрэнүүдэй баталһан договорнуудай түүхэтэ гол удхань энэл даа. Германиин Демократическа Республикые мэдэрһэн ябадал Европодо социализмын байдалые бэхижүүлхэ, энэ түби дээрэхи байдалые үндэһөөрнь гуримшуулха хэрэгтэ түйлай ехэ удха шанартай байгаа. Мүнөө социалис ГДР — Европын, мүн уласхоорондын байдалда эрхэ түгэс нэрэ хүндэтэй хабаадагшань мүн.**

Мүнөө түйлагдаһан бүхы юумэн (бага бэшэ юумэн түйлагдаа) энэ хадаа Европодо эб найрамдалай хэрэгые саашадань хүгжөөхэ үргэн үндэһэ һуури мүн, — гээд А. А. Громыко үгэеэ үргэлжэлүүлнэ. Зүгөөр тиихын тула нүгөөдэ тала мүн лэ тааруу зохид алхам хэхэ зэргэтэй.

Тусгаарлабал, энэ ушар Баруун Берлин тушаа дүрбэн талын хэлсээндэ хабаатай байна. Энэ хэлсээе таһалдуулха һэдэлгэ шанга харюу абадаг, абахашье байха.

Советскэ Союз, Варшавска договорто хабаададаг бусад гүрэнүүд һүүлшын жэлнүүдтэ Европо түбиин баруун зүгэй бодото дээрээ бүхы гүрэнүүдтэй, томо ба дунда, багашье зэргын гэгдэдэг гүрэнүүдтэй олон талын холбоо барисаагаа таатай һайнаар хүгжөөжэ байна.

Энэ талаар **Францитай** манай байгуулһан харилсаанууд ехэ удха шанартай. Франци хадаа капиталис томо гүрэнүүдэй дундаһаа эгээл түрүүлэн Советскэ Союзтай, Варшавска договорто хабаададаг бусад социалис оронуудтай харилсаа холбоо тогтоолгын, үгэеэ ойлголсолгын харгы зам шэлэһэн байгаа.

1974 оной декабрьда Рамбуйедэ Л. И. Брежневтэй болоһон уулзалганууд, президент Жискар д'Эстентэй хэһэн хэлсээнүүд советфранцуз харилсаануудые улам саашадань ганзэгырүүлэн хүгжөөхын тулада айхабтар шухала удха шанартай байгаа. Советскэ Союзда Франциин премьер Ж. Ширагай һаяшаг айлшалһан ушар мүн лэ энэ зорилгодо харюусана.

Англитай тогтооһон манай харилсаануудта мэдээжэ хубилалта болоо. Дээдэ зэргын тушаалтадай Англиин премьер-министр Г. Вильсонтэй һаяшаг Москвада хэһэн хэлсээнүүд энээндэ һайнаар нүлөөлөө.

Европын бусад оронуудтай, тэрэ тоодо Италитай, Скандинавиин оронуудтай, Финляндитай тогтоогдоһон харилсаануудай хүгжэлтые мүн лэ һайн гэжэ сэгнэхэ хэрэгтэй. Бидэнэй Финляндитай байгуулһан харилсаанууд тогтууритай һайн шэнжэтэй юм.

Эб найрамдалай болон демократиин хэрэгтэ һайнаар нүлөөлдэг Европодохи түгшүүрилтэ байдалые һулаарулгын үүргэ Португалида болоһон хубилалтануудай жэшээ дээрэ эли тодоор харагдана. Энэ орон доторнь ээрхэжэ байһан фашис засаг түрэһөө сүлөөрһэн энэ орон үсөөхэн һарануудай турша соо бурьялма политическэ ба социальна ажабайдалай гуламта болоо. Португалиин колонинууд байһан улад зонтой демократическа ёһоор үгэеэ ойлголсоһоной үндэһөөр һүүлшын колониальна байгуулалта усадхагдаа. Эдэ хубилалтануудые хүн зон бүхыдөө дуратайгаар уттаагүй: хархис этэгээдүүд ушар байдалай ябасые һөөргэнь тэхэрюулхэ гэжэ үшөөл һэдэдэг байһаар.

Демократиин ба дэбжэлтын зам дээрэ, бодотоор бэеэ даанхай байдалай зам дээрэ гараһан шэнэ Португалитай социализмын аха дүү оронууд нэгэн һаналтай байдаг. Имагтал Португалиин арад зон өөрынгөө хуби заяа шиидхэхэ эрхэтэй юм. Тэрэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ гадаа талаһаа хэншье хамааралсаха ёһогүй, хамааралсаха эрхэгүй.

Варшавска договорой байгуулагдахын урда тээ, мүн тэрэнэй ажал ябуулгын али бүхы шатанууд дээрэ Европын социалис оронууд хамтын хүсэлэл оролдолгоор Европын гүрэнүүдэй харилсаа холбооe гуримшуулха гэжэ оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэдэг байгаа. Тэдэнэр Европодо аюулгүй байдал сахиха, харилсаа холбоо хүгжөөхэ талаар зүблөө зарлаха, тэрэниие үнгэргэхэ асуудалда түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулдаг байһан юм. Варшавска договорой политическэ зүбшэлэлгын комитедэй үмэнэһөө иимэ зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаха гэһэн уряал Европо түбиин бүхы гүрэнүүдтэ, тэрэшэлэн США болон Канадада эльгээгдэһэн байгаа.

Энэ зүблөөн Варшавска договорой организациин политикада онсо һуури эзэлээ. Энэ зүблөөндэ хабаадагшад тус зүблөөе амжалтатайгаар, түргөөр түгэсхэхын тулада хүсэлэл оролдолгоё гаргажа, энэ зорилгоор өөһэдһөөнь дулдыдадаг али бүхы юумэ хэжэ байна.

Эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёһонуудай бата бэхи үндэһэ һуури дээрэ энэ зүблөөндэ хабаададаг гүрэнүүдэй бэе бэетэеэ харилсаха шухала үндэһэ һууринуудые эгээл дээдэ хэмжээндэ ба эгээл һаяын сагта һайшаахын тулада, тиигээд энэ зүблөөнэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлжэ эхилхын тулада тус зүблөөе дүүргэхэ саг тулажа ерэнхэй.

Европодохи байдалые политическэ ёһоор һулаарулха гэжэ хүсэдөөр эрмэлзэбэл тэрэниие сэрэгэй талаарнь һулаарулха ябадал түйлаха шухала гэжэ Варшавска договорто хамжадаг оронууд нэгэнтэ бэшэ мэдүүлээ һэн. Гансашье мэдүүлдэг байгаа бэшэ, мүн тодорхой дурадхалнуудые оруулдаг байгаа.

Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэг али али талаһаа хороохо тухай Венэдэ боложо байгаа хэлсээнүүд дээрэ баруун гүрэнүүдтэй хэгдэдэг хөөрэлдөөн мүнөө дээрээ һайн үрэ дүнгүүдтэ хүргөөгүй байһаар. **Бидэнтэй хэлсээ хэдэг гүрэнүүд манай аша туһые хохидуулжа байгаад, сэрэгэй талаар өөһэдтөө булюу байдал түйлаха гэһэн һэдэлгэһээ арсаха оройдоошье дурагүй байха юм.** Алишье талын аюулгүй байдалда хохидол ушаруулангүйгөөр хэлсээе баталха гэһэн эрмэлзэлэй баруун оронуудта диилэлээд байгаа һаань, манай баталгаар найдадагай ёһоор, хэлсээн баталагдажа болохо.

Европые сэрэгэй бүлэглэлнүүд болгон таһалһан ябадалтай социалис оронууд хэзээдэшье эбсэдэггүй байгаа. Тэдэнэр Хойто Атлантическа холбооe ба Варшавска договорой организациие нэгэн доро тарааха тухай гү, али түрүүшээр тэдэнэй сэрэгэй организацинуудые усадхаха тухай дурадхалтайгаар НАТО-гой гэшүүн гүрэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хандаа һэн. Энэ дурадхал мүнөөшье хүсэндөө байһаар.

Варшавска договорой организациин нүлөөн уласхоорондын оршон байдалда Европын хилын газаа тээгүүр холуур дэлгэрдэг юм. Энэ ушар бүгэдэндэ, бүхы дэлхэйдэ эли ойлгосотой болоо.

Уласхоорондын хэрэгүүдэй талаар **СССР ба США-гай** хоёр тээһээ гаргадаг хүсэлэл оролдолго уласхоорондын шэнжэтэй удха шанараараа шухала хойшолонгуудтай байба гэжэ мүнөө һайн мэдээжэ. Эдэ хойшолонгууд нэн түрүүн эгээл дээдэ тушаалтадай хэһэн совет-американ уулзалгануудай үрэ дүнгүүдтэй холбоотой юм. Эдэ уулзалгануудай үедэ шухала хэдэ хэдэн хэлсээнүүд баталагдаа һэн. Эдэ хэлсээнүүд эб найрамдал сахиха үргэн ехэ асуудалнуудта, ядерна дай үрдишалан сараха, мүн хоёр талын харилсаануудай хэдэ хэдэн һалбаринуудта хабаатай юм.

Өөһэдынгөө харилсаануудые бүри шэнэ шатада гаргаха, Л. И. Брежневэй, США-гай президент Дж. Фордын Владивостогто уулзаха үедэ түйлагдаһан хэлсээнүүдые, илангаяа стратегическэ буу зэбсэг хизаарлаха тушаа хэлсээнүүдые бодотоор бэелүүлхын тулада хоёр тала мүнөө хүдэлнэ.

Советскэ Союз США-тай тогтооһон харилсаануудаа улам саашадань хүгжөөхын тулада өөрһөөнь дулдыдаха али бүхы юумэ саашадаашье хэхээр бэлэн. Эдэ харилсаануудые улам саашадань хүгжөөжэ боломоор үндэһэ һуури совет талаһаа нэгэнтэ бэшэ найруулан хэлэгдэһэн байха. Энэ үндэһэ һуури американ хүтэлбэрилэгшэдтэшье мэдээжэ. Ямар нэгэн саг зуурын аша туһа түйлахын тулада социалис гүрэнэйнгөө эрхэ сүлөөтэ байдал ба нэрэ хүндые, манай социалис гадаадын политикын гол ёһонуудые, Варшавска договороор хамжаһан манай союзнигуудай аша туһые хохидолдо оруулха ябадал Советскэ Союз хэзээдэшье зүбшөөхэгүй.

Хоёр ороной арадуудай аша туһада, бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлгын аша туһада Холбоото Штадуудтай адли эрхэтэйгээр, имагтал адли эрхэтэйгээр ажал хэрэгүүдээ саашадаашье эрхилхээр бэлэмди.

Энэ талаар Леонид Ильич Брежневэй США ошохоёо байһан айлшалалга айхабтар шухала ба ехэ удхатай хэмжээн мүн болоно. Энэ айлшалалга тухай үгэеэ ойлголсолго Владивостогто батадхагдаһан байгаа. Совет-американ харилсаануудта, бүмбэрсэг дэлхэйдэ бүхыдэнь энэ уулзалгын ехэ удха шанартай байһые гүнзэгыгөөр мэдэржэ, хоёр талынхид энэ уулзалгада бэлдэжэ байна.

Социализмын гүрэнүүд национальна талаараа сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг арадуудай аша талые хэлбэришэгүйгөөр хамгаалдаг. Аха дүү оронууд политическэ зүбшэлэлгын комитедэй заседанинууд дээрэ Индохитадай, Дүтын Зүүн зүгэй, Африкын, Латиин Америкын арадуудай эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдал аршалан хамгаалхын түлөө үндэр дуугаа нэгэнтэ бэшэ үгэһэн юм.

Баатарлиг Вьетнамда социалис оронуудай үзүүлһэн туһаламжа арадуудай дурасхаалда хэтэ мүнхэдөө үлэхэл. Ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэрэнэй арадай олон жэлдэ хэһэн тэмсэл эхэнхидээ социалис хани нэгэдэлэй оронуудай имагтал нэгэн адли һаналтай ажал ябуулгын ашаар илалта түгэсөөр дүүрээ бшуу. **Социалис хани нэгэдэлэй оронууд интернациональна уялгаяа бүримүһэн дүүргэһэн байна. Бүхы совет арад баатарлиг вьетнам арадай** агууехэ илалтаар баясана.

Социалис оронууд **Дүтын Зүүн зүгтэ бата бэхи,** үнэн **зүб эб найрамдалай** түлөө, энэ районодохи бүхы оронуудай энэ амгалан байдалай **аша туһада хүртэхын түлөө нугаршагүй шангаар тэмсэнэ.** Тэрэниие үнэхөөрөө хүсөө һаа, Израильшье өөрынгөө аюулгүй байдалай аша туһые хүсэдөөр хангаха арга боломжотой. Зүгөөр арабуудтай хёмороо. тулалдаа хэхэ зам дээрэ бэшэ, харин тэдээнтэй имагтал эб найрамдал баталха зам дээрэ **иимэ байдал түйлажа болохо.**

Тиихын тула Израилиин политика тодорхойлдог хүнүүд имагтал нэгэл юумэ хэхэ ёһотой: Израиль хадаа **хүсөөр булимтаран абаһан хари гүрэнүүдэй газар эзэмдэн үбэршэлхэ түсэбүүдһээ арсаха, өөрынгөө гүрэниие байгуулха гэһэн Палестинын араб арадай эрхые мэдэрхэ** ёһотой. Израилиин политикын үндэһэ һууринь юун болоноб — газар дайдануудые булимтаран абаха гэһэн эрмэлзэл гү, али амгалан байдал гү—тэрээнһээл Израилиин аюулгүй байдал ба шиидхэгдээгүй асуудалнуудые гуримшуулгын амжалта дулдыдаха байна.

Бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ ябадалтай холбоогүйгөөр булимтаран абаһан араб газар дайдын ямар нэгэн хубинуудһаа эзэмдэгшэдэй гаража ошохо тухай нэгэ талын амяарланги хэлсээ хэхэ тушаа Израильда, зарим баруун оронуудай ниислэл хотонуудта үе үе болоод лэ хэлсэдэг байха юм. Зүгөөр энэ хараа бодол хадаа араб арадууд өөһэдынгөө үнэн зүб эрилтэнүүд тухай мартажархиха аалам гэһэн найдабарида сэхэ түшэглэнхэй. Энэнь эндүүтэй ааб даа.

Иимэ тактика баримталдаг зарим ниислэл хотонуудтахи хүнүүд тэрэнээ үнгэрмэ ехээр һайрхажа, яашагүй дүтуугаар ойлгоһон дээрэһээ, «гуримшуулга тээшэ хэгдэһэн алхамууд» гэжэ нэрлэдэг байха юм. Үнэнтэ зүбөөрнь тэрэниие хэлэхэ болоо һаа, «гуримшуулгаһаа улам холодоһон алхамууд» гэһэн тактика гэжэ нэрлэмээр байгаа.

Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал тогтоохо зорилготойгоор хүдэлхэ үүргэтэй тусхай арга зэбсэг бии юм. Энэ хадаа Женевэдэхи эбэй конференци болоно. Энэ конференциин түрүүлэгшэнэрэй нэгэн болохо Советскэ Союз тэрэнэй хүдэлмэриие һэргээн эхилхые дурадхана. Бидэ энэ конференцидэ хүсэд һайнаар бэлдэхэ, тэрэнэй зорилгонуудта хүсэд һайнаар хандаха ябадал хараадаа абана гээшэ аабди даа. Тиихэдэ конференциин бүхы хабаадагшад иимэ хүсэл эрмэлзэлтэй гэжэ мүнөө дээрээ хүсэдөөр этигэнэгүйбди.

Дүтын Зүүн зүгэй хэрэгүүдэй талаар Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политика ойлгосотой, уласхоорондын оршондо үргэнөөр дэмжэгдэдэг гэжэ бидэ сэдьхэлээ ханангяар элирхэйлэн мэдүүлхэ байнабди. Энэ район Советскэ Союзда, Варшавска договорто хабаатай аха дүү оронуудта — дэлхэйн политикын талаар арсалдаан наймаасалдаанай газар бэшэ, харин тааруу гуримай, хуули ёһоной хүндэлэгдэхэ зэргэтэй шухала нютаг мүн байһыень Дүтын Зүүн Зүгэй бодото байдал дээрэһээ бүхы дэлхэй харана.

Кипр дээгүүр хара үүлэнэй бөөгнэрэн сугларжа эхилэмсээрнь Варшавска договорто хабаададаг социалис оронууд энэ гүрэнэй бэеэ даанхай байдал ба газар уһанайнь бүрин бүтэн байлгые хамгаалха зорилгоор эгээл түрүүлэн эрид шууд жагсан бодоо бэлэй.

Энэ бишыхан гүрэниие үнэнтэ дээрээ бэеэ даанхай байдалгүй болгохо гэжэ һэдэдэг аашануудые зарим нэгэшүүл харахагүй гэжэ оролдодог гээшэ ха. Бэеэ даанхай Кипрэй тала Варшавска договорто хабаададаг оронуудай дэмжэдэг байһан дээрэһээ мүнөө хүрэтэр эндэ иимэ ябадал үзэгдөөгүй байна бшуу.

Киприот арадай — тэрэнэй хоёр общинануудай — грегүүд ба турогуудай общинануудай аша туһада, бүхыдэнь эб найрамдалай аша туһадашье харюусамаар Кипрэй асуудал эсэсэй эсэстэ шиидхэгдэхэ байха гэжэ батаар найдажа байһанаа элирхэйлэн мэдүүлхэ дуран хүрэнэ. Ингэжэ шиидхэгдэхын түлөө Советскэ Союз, Варшавска договорто хамжаһан тэрэнэй ханинар тэмсэнэ.

Советскэ Союзай ба аха дүү бусад оронуудай политика — өөрынгөө суртал бодолоор мүн өөрынгөө бодото алхамуудаар уласхоорондын оршондо дэлгэрһэн колониализмда, шэнэ түхэлэй колониализмда ба расизмда эсэргүү арадуудай тэмсэлые саг үргэлжэ, эдэбхитэйгээр дэмжэлгын политика мүн.

Али бүхы олон янзын түхэлтэйгөөр, олон тоото ушар хэрэгүүдэй ба үзэгдэлнүүдэй үедэ хүгжэдэг мүнөө үеын хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэ хадаа партиин XXIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай Тоосоото элидхэл соо Л. И. Брежневэй хэлэһэн заабариин тон зүб байһые буруушаалтагүйгөөр гэршэлнэ: мүнөө үеын революционно гурбан гол хүсэнүүдэй — социализмын, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ба арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлэй агууехэ холбоон улам бэхижэнэ, улам гүнзэгырэн хүгжэнэ.

Түгшүүрилтэ байдал һуларуулхын, эб найрамдал бэхижүүлхын аша туһада харилсан ажаллахаар бэлэн байһан ямаршье гүрэнэй найдамтай нүхэрынь байхабди гэжэ Советскэ Союз, Варшавска договорто хабаададаг оронууд бүхыдөө хэлэһэн үгөөрөө, хэһэн ажал хэрэгээрээ батадхан харуулаа юм.

Зүгөөр энэ хадаа эб найрамдал бэхижүүлхэ замаар дам саашадаа дабшалга бүри бэлэн байха гэһэн удхатай гээшэ гү? Эндэ гансал харюу байжа болохо — үгы, урагшаа дабшалга бэлэн байхагүй. Ингэжэ манай ленинскэ ЦК парти болон арад зондо заана.

Саашань хэлэхэдээ А. А. Громыко буу зэбсэг хураалгын асуудал дээрэ тогтобо. Тэрэ нигэжэ хэлээ: Советскэ Союз, тэрэнэй союзнигууд зэбсэгжэлгые тогтоохо, һүүлээрнь буу зэбсэг хороохо хэрэг бэелүүлжэ эхилхэ гэһэн хараа бодол хэзээдэшье баримталдаг байһан. Энэ хадаа бүхэдэлхэйн түүхэтэ зорилго, заатагүй шиидхэгдэхэ ёһотой. Тэрэнэй айхабтар ехэ удха шанартай байһые В. И. Ленин тэмдэглэдэг байһан юм.

Совет гүрэниие байгуулагшын заабариие бэелүүлэн, энэ шухала хэрэгэй аша туһада манай орон ба аха дүү бусад оронууд хүсэ шадалаа гамнаагүй, гамнахашьегүй. Нэн түрүүн эдэ оронуудай эсэшэ сусашагүй ажал ябуулгын ашаар һүүлэй арбан жэлэй туршада уласхоорондын хэдэ-хэдэн хэлсээнүүд баталагдажа, али нэгэ шэглэлээр зэбсэгжэхэ ябадалые зарим тэдыгээр аалидхана.

Элишэлэн харуулхын тула тэдэнэй нэгые тодорхойгоор харуулхада болоно. Энэ хадаа 1963 ондо зууһаа дээшэ гүрэнүүдэй гар табилгатайгаар баталагдаһан ядерна буу зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй тухай договор болоно. Һаяхан Женевэдэ конференци нээгдэбэ. Тэрэнэй зорилгонь гэхэдэ, дурсагдагша договорой үрэ дүн сохолхо ба тэрэниие бүри ехэ нүлөөтэй болгохын тула анхарал табиха бологдоно.

Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй тоо олошоруулха, ядерна буу зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй журамые бүри ехэ нүлөөтэй болгохо хэрэгтэ конференциин туһалха байһанда найдажа байһанаа мэдүүлхэ дуран хүрэнэ.

Аха дүү социалис гүрэнүүд буу зэбсэг хураaха талаар бүхэдэлхэйн конференци зарлаха хэрэгые түргэдхэхэ тушаа һаяхан шэнэ алхамуудые хэһэн байна. **Буу зэбсэг хураaха асуудал шиидхэлгэдэ конференци хэрэгтэй туһа нэмэри оруулжа**, энэ хэрэгтэ гүрэнүүдые эгээл олоор хабаадуулха арга олгохо гэжэ тэдэнэр тоолоно.

Бүхы дээрэнь абахада, буу зэбсэг ехээр гаргалгын хохидолһоо арадуудые сүлөөлхэ, зэбсэгжэлгэдэ хэгдэжэ байһан түйлай ехэ гаргашые амгалан байдалда зорюулха, сэрэгэй аюулые бага болгохо гээшэ коммунистнууд-ленинцүүдэй бэелүүлжэ шадама зорилго. Энэ тэмсэлые саашадань үргэлжэлүүлхын тула манай парти хүсэ шадалаа гамнахагүй.

Советскэ Союз хани нүхэдтөөл адляар эб найрамдалда дуратай гадаадын политика ябуулха зуураа, Советскэ Союзда эсэргүү, Ленинэй һургаалда эсэргүү, эб найрамдалай хэрэгтэ харша Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолой урдынхи мэтэ уласхоорондын байдалда горитой бэрхэшээл тохёолдуулжа байһаниие анхаралдаа абана. Сэхэ баалалта хэжэ байгаад, Пекинэй элдэб аргаар өөрынгөө хараа бодолдо зарим оронуудые хамжуулха һэдэлгэ гаргажа байһаниинь улам эли болоно. Энэ ушар һүүлэй үедэ Пекинэй зүгһөө Япон тушаа хэгдэжэ байһан хандалга дээрэһээ элеэр харагдана.

Эдэ бүгэдэһөө харахада, тиимэ ябуулгануудай ямар уг зорилготой байһыень баалалтада орожо байһан гүрэнүүд ойлгоно.

Япон тушаа тодорхойгоор хэлэхэ болоо һаа, тус асуудал тушаа бодомжотойгоор хандаха шухала байһые энэ орон дотор һайн ойлгоно гээд этигэхые хүсэгдэнэ. Тиимэ бодомжо оронойнь аюулгүй байдалда харша түсэбтэ Японой политикые тааруу болгохогүй бэзэ.

Манай этигэжэ байһанай ёһоор, нэгэ найдамтай зам — бүхы гүрэнүүдтэй, тэрэ тоодо Советскэ Союзтай хани нүхэсэл ба хүршэ ёһоор амгалан ажаһуулга тиимэ аюулгүй байдалда асарха байна. Энээн тушаа түүхын дүршэл тайлбари үгэнэ. Японтой хүршэ ёһоной һайн харилсаануудтай байхые Советскэ Союз эрмэлзэнэ, мүн Японой хүтэлбэрилэгшэдшье тиимэ харилсаанууд тушаа нэгэтэ бэшэ хэлэһэн байха юм.

Хитад тушаа манай политика ойлгосотой. Тэрэ политика партиин съездын шиидхэбэринүүдээр ба КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдонхой гээшэ. Энэ политикамнай хүсэндөө үлэнэ, бүхы совет арад, бүхы парти тэрэниие гүйсад дүүрэнээр һайшаан дэмжэнэ.

Социалис хани нүхэсэлэй нэгэдэлые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ политикын, тэрэшэлэн экономико болон обороны талаар хамтын ябуулгые тааруу зохид болгохо гээшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти, Варшавска договорто хабаададаг бусад оронуудай аха дүү партинууд тоолоно.

Үнгэрһэн хорин жэл соо Варшавска договорой организациин хэһэн замые эрьен хараад байхадаа, тэрээндэ ородог гүрэнүүдэй политическэ, экономическа ба оборонно ябуулгын талаар тус организациин аша үрэ ехэтэй оньһон болоһониинь мэдээжэ болоно. Варшавска договорто ородог оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлмэридэнь хабаададаг политическэ консультативна комитет политикын гол асуудалнуудые, договорто хабаададаг оронуудай аюулгүй байдалай асуудалнуудые хаража, шиидхэбэри абадаг, эдэ оронуудай арадуудай амгалан ажал ба амгалан ажабайдал хангахын тула эдэ асуудалнууд нягта наринаар шиидхэгдэнэ.

Аха дүү партинуудай ба гүрэнүүдэй дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй уулзаха ондоо арганууд хэрэглэгдэдэг болоо. Иимэ уулзалга харилсаа холбооемнай бүри ехэ ашаг үрэтэй болгоно. Һүүлшын тиимэ уулзалга бүри һаяхан, Л. И. Брежневээр толгойлогдоһон КПСС-эй делегациин Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин XI съездэ ерээд байха үедэ болоо һэн.

Яаралтай түргөөр хубилдаг үйлэ хэрэгүүдтэ мүнөө үеын уласхоорондын байдал дэлхэй дээрэ боложо байһан ябуулгануудта түргэн ба алишье талаһаа үгэеэ ойлголсоһон тобшолол хэхэ эрилтэ табина. Шахардуу шанга байдалые һуларуулха талаар бэелүүлжэ байһан аха дүү оронуудай политика хадаа политическэ элдэб хэмжээнүүдые бүри үргэнөөр хэрэглэхые баадхана. Варшавска договорой организациин бүридэл, тэрэниие саг үргэлжэ шэнэдхэн һайжаруулжа байһан ушар хадаа эдэ эрилтэнүүдтэ гүйсэд дүүрэнээр харюусана.

Партийна талаар элдэб хэмжээндэ үнгэргэгдэдэг харилсаа холбоонууд, парламентнуудай, ниитын организацинуудай, залуушуулай хоорондохи харилсаанууд оло мянган утаһаар аха дүү гүрэнүүд ба арадуудые харилсаа холбоотой болгоно. Хани нүхэсэлэй жагсаалай бодото хэрэгтэ хабаадагшад олон миллион хүнүүд мүн.

Үзэл бодолой талаар харилсаа холбоон улам үргэдэжэ байна.

Социалис оронууд өөһэдынгөө гол экономическа организаци — экономическа талаар харилсан туһалалсалгын Соведэй байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойе һаяхан тэмдэглэбэ. Түүхэтэ богонихон саг соо СЭВ-эй гэшүүн оронуудай дэлхэйн индустриальна үндэр хүгжэлтэтэ зоно болоһон, промышленна ба научно-техническэ хүсэ ехэтэй комплекс болоһон ушар сэдьхэл баясуулма мэдэрэл түрүүлнэ. СЭВ-эй оронуудта дэлхэйн промышленна үйлэдбэриин гурбанай нэгэ шахуу хуби хүртэнэ.

Экономикын талаар үгээ ойлголсоһон жэшээ дээрэ социализм ниитын шэнэ байгуулалтын үлэмжэ һайн талыень бүхы дэлхэйдэ эли тодоор харуулжа байна. Социалис экономикын нэгэдэлэй комплексно программые бэелүүлгэ хадаа аха дүү хани нүхэсэлтэ оронуудай арадай ажахыда уналга ба доройтолго мэдэхэгүй түргэн хүгжэлтэ хангана.

Социалис хани нүхэсэлэй бодото байдал капитализмын лагериин зүрилдөөтэ байдалһаа онсо илгаатай.

Дайнһаа хойшонхи үе соохи экономическа эгээн ехэ кризис һүүлэй нэгэ хахад— хоёр жэлэй турша соо капиталис оронуудта һүжэрэн дэлгэрээ. Элшэ хүсэнэй дутагдал гэдэг кризис нефть худалдан абажа хэрэглэдэг баруун тээхи хүгжэнги оронуудай ба нефть өөһэдөө гарган абадаг гүрэнүүдэй хоорондын, тэрэшэлэн бүхы томо капиталис оронуудай ба хүгжэжэ байгаа оронуудай хоорондын гүн ехэ зүришэлдөөнүүдые элирхэйлэн харуулба. Элдэб хэмжээнүүдэй хараалагдабашье, ехэ ба бага зүблөөнүүдэй үнгэргэгдэбэшье, энэ асуудал һаяар шиидхэгдэхэ янзагүй.

СССР, бусад аха дүү оронууд зүб зүйтэй, демократическа үндэһэ һуури дээрэ, байгаалиингаа баялигуудые арадуудай өөһэдөө мэдэжэ ашаглаха бүрин эрхэ хамгаалгын үндэһөөр уласхоорондын экономическа харилсаа шэнэдхэн хубилгахын түлөө сэхэ шууд тэмсэнэ.

Советскэ Союзай, тэрэшэлэн бусад алишье аха дүү ороной гадаадын политическэ ажал ябуулгые манай ороной хүгжэлтэ ба амжалтануудтай холбоогүйгөөр хаража болохогүй байна. Бүхы дэлхэйе үнинһөө хойшо гайхуулдаг манай түсэбтэ табан жэлнүүдэй дүнгүүд, арадай ажахын түсэбтэ удха шанжэ, шэн зоригто ажалда зарижуулдаг коммунизмын нангин хараа бодолнуудта совет арадай үнэн байдаг ушар — эдэ хадаа манай гадаадын хэрэгүүдые найдамтайгаар эрхилхэ үндэһэ һуури болоно.

Фашизмтай тулалдаанай гол хүшэр хүндые даажа гараһан Совет гүрэн дайн дажарые хүн түрэлтэнэй ажабайдалһаа бусад арадуудтай, гүрэнүүдтэй хамта зайсуулхын тула өөрэһөөнь дулдыдаха бүхы юумэ хэхээр шууд хүсэдэг тухайдаа «Агууехэ Илалтын 30 жэлэй ойтой дашарамдуулан «Арадуудта, парламентнуудта, правительствануудта» хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын хандалга дотор дахинаа мэдүүлһэн байна.

Гадаадын политикын талаар абажа үзэбэл, бидэнэй үмэнэ бүри орёо, бүри харюусалгатай зорилгонууд ажабайдалаар табигдана. Гэхэ зуура, эдэ зорилгонууд манай партиин ленинскэ штабаар —Центральна Комитедээр, Леонид Ильич Брежнев түрүүтэй Политбюрогоор шиидхэгдэнэ, амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

Гансашье дотоодын бэшэ, мүн гадаадын политическэ хэрэгүүдээр, түбхын түрүүндэ мүнөө сагай гол шухала асуудалнуудаар Леонид Ильичэй бэелүүлдэг түгэлдэр ехэ оролдосотой габшагай ажал ябуулгань һайн мэдээжэ. Тиимэл ушарһаа Леонид Ильич орон дотороо, хилын саана тон хүндэтэй болоһон байна, энэ ушараар манай парти, манай арад омогорхохо эрхэтэй.

Советскэ Союзай гадаадын политикань — ангиин удха шэнжэтэй политика болоно. Арадуудай хоорондын эб найрамдал, демократическа, таарамжатай эб найрамдал гээшэ Агуу ехэ Октябриин удаадахи үдэр революционно Петроградта соносхоһон лозунг байгаа. Тиимэ эб найрамдалай түлөө манай парти, манай социалис гүрэн мүнөөшье тэмсэнэ.

Советскэ Союз өөрынгөө уласхоорондын политика бэелүүлхэдээ, манай общественна суртал бодолой бата нэгэдэлдэ, хүсэн түгэс экономикодо, гушан жэлэй урда тээ гитлеровскэ сэрэгэй хүсые бута зада сохиһон алдар габьяата зэбсэгтэ хүсэнүүдтээ түшэглэнэ.

Советскэ Союз саашанхи бүхы ажал ябуулгадаа совет арадай, бусад социалис оронуудай арадуудай аша туһада, бүхы дэлхэйн ажалшадай аша туһада харюусадаг гадаадын политикын ленинскэ гол ёһонуудые хүтэлбэри болгохо байха. Һаяхан болоһон, гаргаһан шиидхэбэриинь коммунистнуудай, бүхы совет хүнүүдэй зүгһөө ехэтэ һайшаагдан угтагдаһан, КПСС-эй ЦК-гай Пленум энэ ушарые эли тодоор лаблан баталаа.

Советскэ Союзай Коммунис партиин ээлжээтэ, XXV съездые 1976 оной февралиин 24-дэ зарлаха тухай мэдээсэл онсо баяртайгаар угтагдаа. Энэ съезд коммунизм байгуулха хэрэгтэ партиин, арадай баримталан дабшадаг баатар габьяата, алдарта замдань түүхэтэ удха шанартай байха гэжэ совет хүнүүд мэдэнэ.

Аха дүү гүрэнүүд Варшавска договорой хорин жэлэй баярай ойе политическэ бата нэгэдэлтэйгээр, марксизм-ленинизмын мүнхэ тугые тойрожо жагсаһан, суртал бодолой бата нэгэдэлтэйгээр угтаба.

Эб найрамдалай, демократиин ба социализмын найдамтай түшэг тулгуури—социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтахи арадуудай аха дүүгэй хани барисаан улам бэхижэг, хүгжэг лэ!

БААТАР ЗОРИГТОЙГООР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

«СССР—минии Эхэ орон» гэhэн уряа доро үнгэрэгшэ жэлэй ноябрь — декабрь hаранuудта республикын бүхы аймагуудаар hурагшадай конференци боложо дүүрэhэн юм. Конференцидэ хабаадагшад Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойн hайндэрэй. бэлдэлгэдэ hурагшадые олоор хабаадуулха гэлсэгдээ hэн. Мүнөө hургуулиин пионернүүдэй дружинануудтүмэрэй хаядаhа ехээр суглуулхые оролдоно, Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Эдиршүүлые баатар зоригтойгоор хүмүүжүүлхэ» гэhэн хэшээл үнгэргэгдөө. Мүнөө hурагшад «Буряадай сэрэгшэд — Советскэ Союзай Геройнууд», «Тэдэнэр арадай зол жаргалай түлөө ами наhаяа үгөө», «Манай багшанар — фронтовигууд», «Аха, эсэгэнэрнай манай hургуулида hураhан», «Республикын ажалшад фронтдо яажа туhалдаг байгааб», «Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнда хабаадагшадай хүшөө памятнигууд манай республикын газар дээрэ» гэхэ мэтэ олон темэнүүдые hурагшад үзэнэ, шудална.

Мухар-Шэбэрэй дунда hургуулиин hурагшад Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадалсаhан нютагайнгаа хүбүүдэй hонирхолтой олон материал суглуулhан байна. Тэдэнэйнь дундаа дайнай түрүүшын үдэрhөө дүүрэтэрнь суглуулагдаhан материал уншахада hонирхолтой байдаг. Эдэ документнүүд түүхын кружок дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, дутуу дунданууд элирүүлэгдэдэг, саашадаа нэмэжэ бэшэгдэдэг гуримтай юм. Тус кружогые hургуулиин түүхын багша А. А. Буркова хүтэлбэрилнэ. Багшанар В. И. Федотова, В. Г. Бурдуковская болон бусад hурагшадай hонирхолтой материал суглуулхадань ходоо туhаламжа үзүүлжэ байдаг.

hургуулиинь музей соо «Манай эсэгэнэр, үбгэ эсэгэнэр — Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнда хабаадалсагшад» гэhэн hонирхолтой стенд эмхидхэгдэнхэй. Энэ стенд 1967 ондо Мухар-Шэбэр тосхоной түүхэ тухай бэшэжэ эхилхэдээ бии болгоhон байгаа. hурагшад материал суглуулхадаа дайнда хабаадагшадаа бултыень тодоруулжа абаhан байна. Тиихэдэ тосхонойнгоо ажалшадай Эхэ оронoo хамгаалгын жасада хэды шэнээн мүнгэ зөөри суглуулhан тухай, орден, медаляар шагнагдаhан сэрэгшэдээ тодоруулжа абаhан байха юм.

hурагшад фронт дээрэ наhа бараhан багша Б. А. Шмаковай hамган О. А. Шмаковатай бэшэг бэшэлсэжэ, холбоо харилсаатай болоhон байгаа. Мүнөө Шмакова Марийн АССР-эй ниислэл Йошкар-Ола хотодо ажаhуунa. Үнгэрэгшэ жэлэй зун О. А. Шмакова хани нүхэрэйнгөө ажаллаhан hургуулида ерэжэ, hурагшадтай уулзахадаа, Белоруссиин ССР-эй Коротковичи тосхон шадар хүдөөлүүлэгдэhэн нүхэрэйнгөө хүүр дээрэ ошожо, баглаа сэсэгүүдые табиhан тухайгаа хөөрэжэ үгэhэн.

1942 оной намар баруунхойто фронт дээрэ нютагай хүбүүд — Мухар-Шэбэрэй дунда hургуулиин багша Илья Данилович Медведев hурагша Никифор Олейниковтэй уулзаа бэлэй. Нютагай хоёр хүбүүд 1943 оной февралиин 15-най үдэр болотор суг дайлалдажа ябатараа, Калинин город шадар болоhон шанга тулалдаанда Илья Данилович хүндөөр шархатажа, hурагшынгаа гар дээрэ наhа бараhан байгаа. Энээн тухай мэдээсэл Олейников түрэл hургуулидаа, Медведевэй хани нүхэртэ мэдээсээ hэн. Бусад багшанар Соколов, Иванов, Семушев гэгшэдэй баатарай үхэлөөр унаhан тухай hурагшад тодоруулhан байна.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ тус hургуулиин литература болон ород хэлэнэй багша Дмитрий Васильевич Чулков дайшалхы замаа түгэсхэhэн байна. Тэрэ 1940 ондо Улаан Армиин албанда абтаhан байба. Тиин 1942 ондо Сибириин 65-дахи стрелково дивизитэй фронт эльгээгдэhэн байгаа. Дмитрий Васильевич Ленинградые бүhэлэлгэhөө, Эстони, Латви сүлөөлэлсэhэн байха юм. Мүнөө тэрэ дайшалхы олон орден, медальнуудтай. Нүхэр Чулков Мухар-Шэбэрэй аймагай райондо инспектораар хүдэлжэ ябана.

Тиихэ үедэ Мухар-Шэбэрэй дунда hургуулида hуралсажа ябаhан 23 хүбүүд дайнай эхилэмсээр hайн дураараа фронт эльгээгдэhэн байгаа. Тиин эдэнэр санашадай тусгаар бригадада оруулагдажа, Калининска фронт эльгээгдэhэн. Эрэлхэг зүрхэтэй эдэ хүбүүд баатарай үхэлөөр унатараа Эхэ оронойнгоо зүрхэн — Москва хотые фашис эзэмдэгшэдhээ хамгаалалсаа. hайн дураараа дайнда мордоhон эдэнэрhээ хоёрынь лэ — Никифор Олейников, Дмитрий Денисов гэгшэд амиды мэндэ тоонто нютагаа бусажа ерэhэн байна.

Майн 16—17-ной үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ хотодо революционно, дайшалхы болон ажалай алдар солын газарнуудаар аяншалагшадай республиканска хоёрдохи слёт хүдэлмэреэ эхилхэнь. Тус слёдто республикын аймагуудай 300-hаа дээшэ делегадууд ерэхэ юм.

Н. АЖЕЕВА,
хүүгэдэй аяншалагшадай республиканска станциин методист.

«АГИТАТОРАЙ БЛОКНОТ»

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда, агитациин таhагай hарадаа хоёр удаа гарадаг «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ — долоодохи номер буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэжэ, уншагшадтаа тараагдаба.

Блокнодой түрүүшын хуудаhанда «Агуухэ Илалтын 30 жэлэй ойдо» гэhэн гаршаг доро Ф. Ивановой «Эб найрамдалай аша туhада хэгдэhэн баатаршалга» гэhэн статья хэблэгдэбэ. Блокнодой хуудаhа саашань иража харахада «Июниин 15-да — Советүүдэй hунгалта» гэhэн гаршаг доро «Манай совет демократи» гэhэн методическа заабаринууд толилогдонхой. Мүн энэ гаршаг доро Сэлэнгын аймагай Загустайн сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Н. Вяткинай «Депутадай хэхэ ажал сэхэ» гэhэн хөөрөөн хэблэгдэбэ.

«Дүй дүршэлэй» бүлэгтэ Улаан-Үдын Октябрьска районой 29-дэхи hургуулиин участогай агитпунктые даагша Р. Лосицкаягай «Агитпунктын галнууд» гэhэн статья хэблэгдэhэн байна.

«БАМ — коммунизмын барилга» гэhэн бүлэгтэ hонирхолтой элдэб тоо, баримта толилогдобо.

Мүн 1975 оной хоёрдохи кварталда лекци уншаха, политическэ мэдээсэл хэхэ жэшээтэ асуудалнуудай тематика хэблэгдээ.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ПРАКТИКАДА ГАРАБА

Республикын колхоз, совхозуудай хүгэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг Буряадай хүдөө ажахын техникумэй хоёрдохи курсын hурагшад хабарай тарилгада хабаадалсахаар Хориин аймагай Үдын совхоз ошобо.

Агрономуудай факультедтэ hуралсадаг hурагшадай дунда механизатор мэргэжэлтэй 23 хүн тоологдоно. Эдэнэр лэ Үдын совхоздо үйлэдбэриин практика гарахаhаа гадна, тус ажахыда горитойхон туhаламжа үзүүлхэ байна.

Техникумэй нүгөөдэ — гурбадахи курсын зуугаад hурагшад үйлэдбэриингөө практика манай республикын болон хүршэ — Шэтын областиин ажахынуудта гарахаар мордонхой. Эдэнэр хоёр hарын туршада хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хабаадалсаха үедөө ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха зорилготой.

Үйлэдбэриин практика гараhан эдэнэрые дүршэлтэй багшанар Н. В. Гыргенов, Д. Е. Шаглаев гэгшэд хүтэлбэрилнэ. **М. МЕДОВАЯ.**

ДЭЛХЭЙН ОРОНУУДААР

Порт-оф-Спейн — Атлантическа далайн Урда Америкэдэхи Тринидад, Тобаго гэжэ олтирогууд дээрэ оршодог Тринидад ба Тобаго гэжэ гүрэнэй ниислэл.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Порт-оф-Спейн ниислэлдэ туристнуудай ерэмсээр, тэдэнние хоморой шухаг зүйлнүүдые худалдагшад түрүүлэн угтадаг; ниислэлэй үйлсэнүүдэй нэгэндэ.

ТАСС-ай фотохронико.

ДУРАСХААЛАЙ САМБАР ХАДАГДАБА

Түнхэнэй аймагай Толтойн сомоной Хуурай-hубаг тосхондо Советскэ Союзай Герой, суута мэргэн буудагша Жамбал Ешеевич Тулаевай ажаhууhан гэртэ Дурасхаалай самбар үлгэгдэбэ. Энэ ушартай дашарамдуулан, тэрэ нютагай ажалшадай митинг болоhон байна. Митингые сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Д. Б. Шонхоров нээгээ. КПСС-эй Түнхэнэй райкомой парткабинедые даагша Б. Н. Цыденов, «Восточные Саяны» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Ц. Ш. Бальбаров, колхозой парткомой секретарь Б. Н. Доржиев, аймагай сэрэгэй комиссар А. А. Абакшинов, Геройн үеэлэ Б. Ц. Тулаев, аймгүйсэдкомой соёлой таhагые даагша И. С. Бурдуковская, Геройн дүү басаган А. Е. Тулаева, Геройн хүбүүн В. Ж. Тулаев гэгшэд митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Үгэ хэлэгшэд Советскэ Союзай Герой Жамбал Ешеевич Тулаевай түүхэ намтарые дурдан, совет арадай Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнай фронт дээрэ тэрэнэй гаргаhан эрэлхэг зориг, баатар габьяа тухай тобшохоноор тоггон тэмдэглэбэд. Толтойн дунда hургуулиин 7-дохи «А» классай hурагша, Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаевай нэрэмжэтэ пионерэй дружинын түрүүлэгшэ Люба Халангуева үгэ хэлэхэдээ, манай hургуулиин пионернүүд нютагайнгаа габьяата баатар Жамбал Тулаевай нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэжэ, тэрээндэл адли Эхэ оронойнгоо, арад зонойнгоо үйлэ хэрэгтэ үнэн сэхэ, ажалша бэрхэ, баатар зоригтой ябахые шармайн оролдоно. hуралсалдаа, ниитын хүдэлмэридэ эрхим ябахабди гэжэ мэдүүлээ.

Молор шулуун дээрэ алтан үзэгүүдээр hиилэгдэhэн бэшэгтэй дурасхаалай Самбар иимэ гаршагтай: «1956 оной октябрь hараhаа 1961 оной январиин 10 хүрэтэр Советскэ Союзай Герой, алдарта снайпер Жамбал Ешеевич Тулаев энэ гэртэ ажаhуутаа».

Б. ЯБЖАНОВ.

ХЭН БОЛОХО ДУРАТАЙБШИ?

hАЙН МЭРГЭЖЭЛ

Дэлхэй дээрэ мүнөө 45000 мэргэжэл бии гэжэ эрдэмтэд тоолоно. Тэдэнэй олонхинь hүүлэй үедэ бии болоhон байна. Тиимэ «залуу» мэргэжэлэй нэгэн ангай ажахынуудай биолог-охотовед болохо.

Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдта охотоведениин факультедэй байгуулагдаhаар 25 жэл энэ жэлдэ гүйсэхэнь. Тус факультедтэ зэрлиг амитадые, шубуудые хамгаалха, олошоруулха, ажамидаралыень гуримшуулха ба тэдэнние тоолохо, агнаха мэргэжэлтэдые бэлдэдэг юм.

Охотоведениин отделени тус институдта 1950 ондо эмхидхэгдэhэн. 1968 онhоо тэрэ бэеэ даанхай факультет болгогдоо hэн.

Тус факультедтэ дунда hургуули дүүргэhэн хүбүүд, басагад абтадаг. Охотоведэй ажалай элдэб бэрхэшээлтэй ушардаг дээрэhээ факультедтэ олонхинь хүбүүд hурадаг юм. Үдэрэй отделенидэ нэгэн доро 75 хүн орохо аргатай. мүн заочно отделенидэ баhал 75 хүн абтадаг. Заочно отделенидэ абтаhан хүнүүд агнууриин үйлэдбэридэ хүдэлhэн стажтай байха ёhотой. Факультедтэ олон яhатанай түлөөлэгшэд hурадаг: ород. буряад, яхад. украин болон бэшэшье олон яhатан бии. Студентнэр hуралсалай практика Ураал, Сибирь, Алас-Дурнын агнуури-олзоборилгын ажахынуудта гарадаг. Олохон студент ниитын мэргэжэлэй факультедтэ hуралсадаг. Зуугаад студент байгаали сахин хамгаалха Улдис Кнакисай нэрэмжэтэ комсомолой дружинын гэшүүд юм. Тэдэнэр Эрхүүгэй областиин заказнигууд болон агнууриин газарнуудаар рейднүүдые үнгэргэжэ, браконьернүүдтэй хатуу шанга тэмсэл хэдэг.

Мэдээжэ эрдэмтэн, профессор В. Н. Скалон дружинын ажал хүдэлмэри ударидан хүтэлбэрилнэ. Институдай комсомолшуудай энэ үүсхэлые бүхы оронойнай студентнэр дэмжээ. Гадна, факультедэй студентнэр научно-студенческэ бүлгэмэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Тэдэнэр практикада байhан газарайнгаа, агнуури-олзоборилгын ажахын арга боломжонуудые, нөөсэнүүдые шэнжэлэн үзэдэг байна.

Энэ факультет дүүргэhэн олонхи хүнүүд агнуури-олзоборилгын ажахынуудай отделенинүүдые даагшаар, мүн ахамад охотоведээр, үгы hаа, иимэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшөөр, агнууриин харуулай инспекторнүүдээр хүдэлдэг. Эрдэм наукада шуналтай студентнэр заповедник, научно-шэнжэлэлгын институдта эльгээгдэдэг. Мүнөө факультет дүүргэhэн 70-аад хүн биологиин болон хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат болонхой.

Тиигэжэ энэ жэлэй майн 23-да Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай актова зал соо охотоведениин факультедэй байгуулагдаhаар 25 жэлэй ойн баяр болохонь. Энэ ойн баярта багшанар, тус факультет дүүргэhэн мэргэжэлтэд. студентнэр сугларжа, хани ёhоной оршон байдалда уулзаха юм.

А. СЕРЕДКИН.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» майн 14-дэ Москвада үнгэргэгдэhэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 8 (бокс), 18 (городки), 20 (байдарка ба каноэгээр hэлюурдэлгэ), 25 (сана-трамплинhаа hүрэлгэ), 37 (мэргэн буудалга), 38 (hур харбалга).

«Спортлото-2»: 4 (альпинизм), 7 (биатлон), 12 (уhанай-моторно спорт), 17 (уран hайханай гимнастика), 34 (гарай бүмбэгэ), 35 (спидвей).

(ТАСС).

ХИЛЫН СААНАhАА
ТЕЛЕФОН-ТЕЛЕГРАФ-РАДИО

ВАРШАВА

ПОРП-ын ЦК-гай пленум

ТАСС

ПОРП-ын ЦК-гай пленум эндэ боложо, нютагай засагай зургаануудые саашадань hайжаруулха, мүн ПНР-эй уласхоорондын байдалай ба гадаадын политикын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. Ярошевич, ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь Э. Вабюх зүбшэхэ зүйлэй түрүүшын асуудалаар элидхэлнүүдые хээ. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ольшовский хоёрдохи асуудалаар элидхэл хэhэн байна.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Герек пленум дээрэ үгэ хэлэбэ.

НЬЮ-ЙОРК

Замбуулинай дайдада уулзахын урда тээ

ТАСС

«Замбуулинай онгосо табигдаа! Онгосо дээрэ бүхы юумэн hайн гэжэ космонавтнууд мэдээсэнэ!» — гэhэн «Союз» — «Аполлон» гэжэ совет-американ проектээр хэгдэхэ ниидэлгын совет хүтэлбэрилэгшэ Алексей Елисеевэй хэлэhэн үгэнүүд Хьюстондэхи замбуулинай жолоодогдодог онгосонуудай түбтэ соностобо.

Совет-американ замбуулинай туршалга үнгэргэхын тула бүтээгдэhэн радио-холбооной түхеэрэлгээр энэ мэдээсэл эндэ асарагдаhан байгаа. Энээнние дуулахадаа, ниидэлгын американ хүтэлбэрилэгшэ Дональд Падди совет ханинараа «Союзые» амжалтатайгаар «табиhаарнь» халуунаар амаршалба.

«Союз» — «Аполлон» гэжэ онгосонуудаар замбуулинай ниидэлгэ хэхын тула хамтын hорилгонууд үнгэргэгдэжэ байна. Энэ ниидэлгэ байгша оной июлиин 15-да хэгдэхэ юм.

ВАРШАВА

ПАРЛАМЕНТАРИНАРАЙ УУЛЗАЛГА

ТАСС

Варшавска договорой эмхиин байгуулагдаhаар 20 жэлэй ойтой дашарамдуулан, Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй парламентнуудай түлөөлэгшэдэй уулзалга майн 14-дэ ПНР-эй Сеймэй байшан соо нээгдэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков энэ уулзалгада хабаадажа байhан СССР-эй Верховно Соведэй делегацие толгойлно.

ПНР-эй Сеймэй маршал С. Гуцва уулзалгые нээхэдээ, Европын арадуудай аша туhада уласхоорондын шахардуу байдал тэхэришэгүйгөөр hуларуулха шухала гэжэ тэмдэглээ. Фашизмые hамна бута сохиhоор 30 жэлэй ойдо Арадуудта, парламентнуудта ба правительствануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандаhан хандалга дотор энээнэй шухала байhаниинь үшөө дахин заагдана.

ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Г. Яблоньский ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой, ПНР-эй Гүрэнэй Соведэй ба ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө уулзалгада хабаадагшадые халуунаар амаршалба.

Ниитын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан гуримаар зэргэ оршохо Ленинэй гол ёhонуудые уласхоорондын харилсаануудта баталха арга Варшавска договор олгоно гээд тэрэ хэлэбэ. Советскэ, Союзай эб найрамдалта политикаяа шууд сэхээр бэелүүлhэнэй ашаар уласхоорондын шахардуу байдал hуларжа байна. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ абтаhан эб найрамдалта программа амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Варшавска договорой эмхидэ хабаатай манай оронуудай бата харилсаа холбоотой байhые, Европын арадуудай аюулгүй байдал, эб найрамдал бэхижүүлхээр хүсэжэ байhые мүнөөдэрэй уулзалга элирхэйлэн гэршэлнэ гээд тэрэ хэлэбэ.

А. П. Шитиков сугларагшадай урда үгэ хэлээ.

Уулзалга хоёр үдэр соо үргэлжэлхэ.

ТОКИО

ЭБ НАЙРАМДАЛТА КОНСТИТУЦИИЕ ХАМГААЛНА

ТАСС

Японой юстициин министр О. Инабые тушаалhаа буухыень коммунис, социалис партинууд, мүн Комэйто гэдэг парти эрилтэ табиба.

hаяхан болоhон суглаан дээрэ О. Инаба хабаадалсаhан байгаа. Японой мүнөөнэй конституцие шэнээр хаража үзэхэ шухала гэжэ тэрээндэ хабаадагшад тэмдэглээ hэн. Министрэй тушаалhаа буухыень эрилтэ табинабди гэжэ парламентдахи оппозициин түлөөлэгшэд мэдүүлбэ. Гэбэшье кабинедэй бусад гэшүүдэй дэмжэлгэтэйгээр О. Инаба эдэнэй эрилтэ дүүргэхые арсаhан байгаа. Японой мүнөөнэй конституци дутуу дунданuудтай бэйна. Тиимэhээ тэрэнние шэнээр хаража үзэхэ шухала гээд тоолоноб гэжэ тэрэ парламентска комиссинуудай нэгэнэй заседани дээрэ мэдүүлээ hэн.

Энэ мэдүүлгэнь ороной хүн зоной дурыень ехээр гутаагаа.

Дэлхэйн газетэнүүд юун тухай бэшэнэб?

Арадуудта, парламентнуудта ба правительствануудта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандаhан хандалгые гадаадын хэблэл үргэнөөр шэнжэлжэ үргэлжэлhөөр.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандалга «хүйтэн дайнай» уршаг түбэгтэ политикада эсэс табиха, бусад арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсалгые болюулха, дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө залан сэхээр тэмсэхэ гэhэн уряа болоно гэжэ Польшын арад сэгнэнэ гээд Польшын «Интерпресс» агентство дамжуулна.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай хани ёhоной албанай хэрэгээр Ливиин Араб Республикада ошоод байhан тухай Ливиин хэблэл үргэнөөр бэшэнэ.

Европодохи социалис оронуудай хоорондын хани барисаан, холбоон, харилсан туhалалсалга тухай Варшавска договорые баталhаар 20 жэлэй ойе гадаадын хэблэл үргэнөөр тэмдэглэнэ. Газетэнүүд олон тоото статьянуудые, шэнжэлэлнүүдые толилходоо, аха дүү оронуудай сэрэгэй-политическэ холбоондо социализмые хамтааран хамгаалха Ленинэй сургаал hургаалнууд, социалис интернационализмын ёhо гуримууд нэбтэрэн бэелнэ гэжэ мэдээсэнэ.

(ТАСС).

САЙГОН

РЮВ-эй ВРП-гэй НОТО

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Гадаадын хэрэгүүдэй министерство США-гай гүрэнэй департаментда ното эльгээгээ. Байгша оной апрелиин 30-hаа хойшо вьетнам арад Урда Вьетнамай бүхы газар дээрэхи засагые бүрин мэдэлдээ абанхай. РЮВ-эй ВРП Урда Вьетнамай арад зоной ори ганса хуулита түлөөлэгшэ болоно гээд тэрээн дотор хэлэгдэнэ. Сайгондохи урдын захиргаан тараагдаа, тэрэнэй США-да байдаг бүхы түлөөлэлгэтэ эмхинүүд хуулита эрхэ ба уялгагүй болоо. Эдэнэй зөөри, тэрэ тоодо хүдэлдэг ба хүдэлдэггүй зөөри, мүн документнүүд, архивууд РЮВ-эй ВРП-дэ хабаатай болонхой.

Урдын сайгон захиргаанай зөөрие, архивүүдые, банкын счёдуудые хамгаалалтадаа абахыень Алжирай Арадай Демократическа Республикаhаа США-да байдаг посольствые РЮВ-эй ВРП гуйна гээд ното соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Уласхоорондын эрхэ ба ёhо заншалнуудай үндэhөөр Урда Вьетнамай Республикын США-да байhан бүхы зөөрие хамгаалхын тула ашаг ехэтэй хэмжээнүүдые абахыень, урдын сайгон захиргаанай посольствын байшангые РЮВ-эй ВРП-гэй үмэнэhөө Алжирай посольстводо дамжуулан үгэлгэдэ нүлөө үзүүлхыень энэ ното соо США-гай правительствада хандагдана.

ВАШИНГТОН

Американ суднатай тохёолдоhон уршаг түбэг

ТАСС

Информационно агентствэнүүдэй мэдээсэлнүүдэй ёhоор, Камбоджын далайн сэрэгэй хүсэнүүдээр баригдаhан американ судна Камбоджын эрьеhээ 50 километртэхи Кон Танг арал шадар байна. Судныг хойноhоо адаглаhан американ сэрэгэй самолёдуудай нэгые буудаа.

США-гай президент Дж. Форд Национальна аюулгүйе сахиха Соведэй зүблөөе хоёрдохёо зарлаба. Холбоото Штадууд энэ ушарые дипломатическа аргаар гуримшуулхые оролдохо байна гэжэ гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер мэдүүлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Варшавска договорой 20 жэлэй ой» Москвада болоhон баярай суглаан дээрэ нүхэр А. А. Громыкын хэhэн элидхэл. «Килограмм шэгнүүрэй түлөө» — Б. Ванчиковай статья. «Түрүүшүүлдэ — шан» — В. Самбуевай корреспонденци. «Нэгэ hаналтайгаар, бата найдамтайгаар» сутлуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Теори туhална» — И. Доровских гэгшын статья. «Дүүргэлтые барижа байhан жэжэхэн зүйлнүүд» — В. Васюткинай статья. «Мытищинскын туршалганууд» — фото-мэдээсэл. Депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ тухай материалнуудай суглуулбари.

Гурбадахи хуудаhанда: «Варшавска договорой 20 жэлэй ой». А. А. Громыкын хэhэн элидхэлэй түгэсхэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Дүшэн дүрбэдэхи оной августда» — АПН-эй статья. «Искусствын мастернууд — Илалтын 30 жэлэй ойдо» — фото-мэдээсэл. Хилын саана. Спортлото. Мэдээсэлнүүд, соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.05—Социалис оронуудай телевидениин документальна фильмүүдэй программа. 11.10 — «Уран зохёолшын трибуна», В. Липатов үгэ хэлэхэ. 11.30 — Спорт тухай хөөрэлдөөн. 12.00 — М. Шолоховой зохёолдо коммунистын образ. 12.40—12.50—Забhарлалга. 12. 50 — hүүлэй hонин. 13.00 — «Сон маленького Петера» — мультфильм (үнгэтэ) 13.15 — Үхибүүдтэ. «Семург» — уран hайханай фильм. 14.30 — «Искусствын мастернууд». СССР-эй арадай артист А. Д. Папанов. 16.05 — Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. ЦСКА — «Трактор», (3-дахи үе). 16.50 — «Социалис оронуудаар» (үнгэтэ). 17,20 — «Обретешь в бою» — кинофильм (3-дахи сери). 18.30 — «Время». 19.00—19.10 —Забhарлалга. 19.10 — СССР-эй МВД-гэй дотоодын хэрэгүүдэй сэрэгэй дуунай хатарай ансамблиин концерт (үнгэтэ). 19.55 — «Искусствын мастернууд», СССР-эй арадай артист А. Д. Папанов.

Улаан-Үдэ. 21.30 — «Түсэбтэ табан жэл — түгэсхэхы жэл». 21.55 — hүүлэй hонин.

«Орбита». 22.10 — «Социалис оронуудаар». 22.40— «Обретёшь в бою» — кинофильм, (3-дахи сери). 23.50 —24.00 — Забhарлалга. 24.00 — «Время». 00.30 — «Московские звезды» — концерт.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 21.10 — Телевизионно hонин.

«Орбита». 21.30—Хоккейгээр СССР-эй чемпионат ЦСКА — «Трактор» (3-дахи үе).

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-00539.